

478

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona
Biblioteca d'Humanitats

Manuel de Pedrolo
AQUESTA NIT TANQUEM
Teatre
1973

El teló s'alça sobre un escenari buit i nu, sense decorats ni mobles de cap mena. Al cap d'un moment, entren en RICARD i en RAMON, el primer amb una cadira i el segon amb una tauleta lleugera, manejable. Tots dos són joves i van vestits amb texans i jerseis.

RAMON - La poso davant de tot, oi ?

RICARD - Es clar; tan endavant com puguis.

Col.loquen la tauleta i la cadira a primer terme, de cara al públic.

RAMON - No sé si deu voler una ampolla d'aigua i un got...

RICARD - Em pensaria que no... (A EMMA, que entra) Voldràs aigua ?

EMMA - No. Per què ?

La noia, que duu una mini-faldilla i unes mitges gruixudes, de punt, fins damunt dels genolls, avança fins a la tauleta, sobre la qual deixa el lligall de papers que porta a la mà.

RAMON - Sembla que és costum, quan es fa una conferència.

EMMA - Raó de més d'evitar-ho. Recorda que avui hem vingut a trencar costums, no a continuar convencions.

RICARD - Ben cert. Comences, ja ?

EMMA - Sí. (S'asseu darrera la taula i mira cap a la sala). Bona nit, amics. Com vostès ja deuen saber si van sovint al teatre, sóc Emma, l'actriu. Avui, però, no em veuran representar. Ni hi veuran els meus companys, dos dels quals, en Ricard i en Ramon (els assenyalant) m'assisteixen en aquest acte. (Els nois, un a cada banda d'EMMA, saluden amb una inclinació). No els oferirem, com vostès es pensaven, "Aquesta nit tanquem", la peça que havíem anunciat. L'obra és aquí (mostra el lligall de papers), i l'hem estudiada i assajada durant una colla de dies, perquè la nostra intenció era de representar-la. Després, però, certs contactes que hem establert i alguns esdeveniments que han tingut lloc darrerament, ens han fet veure la conveniència d'aprofitar aquesta reunió per a pronunciar la primera conferència lliure, lliure de debò, que se celebra a L'Istme des que, ara fa quinze anys, els Caps Armats es van apoderar del govern del nostre país amb la col.laboració interessada de l'alta burgesia. Han caigut, doncs, senyors, en una trampa. Una trampa, afegeixo de seguida, de la qual encara són a temps d'escapar-se sans i estalvis. No volem forçar ningú a quedar-se i, en aquest moment, les portes són ben obertes perquè se'n puguin anar, si volen, tots aquells que tinguin por de fer-se còmplices d'un acte subversiu. Vostès tenen la paraula. (Encèn una cigarreta i espera uns instants. Tot seguit, prossegueix) Molt bé. Veig que han decidit de quedar-se. Potser per simpatia, potser per simple curiositat, potser per gust del risc... No importen els motius. El fet és que són aquí i es disposen a escoltar-me sense que els hi obligui cap coacció. Miraré de no defraudar-los del tot. Com vostès no ignoren, en el curs dels darrers quinze anys no s'ha celebrat cap acte, per modest i insignificant que sigui, sense el previ vist i plau de l'administració. Ningú, doncs, no ha pogut fer una anàlisi mínimament honesta de la vida del país i de les seves institucions; ningú no ha pogut denunciar en

veu alta les arbitriarietats, les injustícies, la hipocresia, la mala fe, l'engany deliberat d'un sistema que es va imposar per la violència i és mantingut pel terror. No hem tingut llibertat per a fer-ho. Ni en tindrem, pensàvem no fa gaire, mentre algú no es decideixi a fer un gest rebel. I ara el fem. Sí, així, amb aquesta simplicitat. Som ben conscients, és clar, que probablement no el podrem repetir, però darrera nostre, n'estem convençuts, se'n faran d'altres. També vull afegir que no ens hem llençat a aquesta aventura sense reflexionar-hi i, sobretot, sense assegurar-nos l'ajut d'unes forces que garantitzen la continuïtat de la nostra reunió. Són aquells contactes als quals em referia suara...

Un espectador de la quarta renglera acaba d'abandonar la seva butaca i el parlament de la noia és interromput per un dels seus companys.

RICARD (avança més cap a primer terme) - Un moment... On va, vostè? (L'home no li'n fa cas i s'allunya pel passadís central). Ei, vostè, el del vestit fosc... (L'home es gira). On es pensa que va?

SUBORDINAT - Què li sembla?

RICARD - No es pot sortir. Li prego que torni al seu lloc.

SUBORDINAT (retrocedeix una mica cap a l'escenari) - Vostè sap amb qui parla, jove?

RICARD (irònic) - Ho diu d'una manera que per força ha de ser algú important...

SUBORDINAT - Sóc el Subordinat Autoritatiu!

RICARD (sense immutar-se) - Ah, bé!

RAMON - Ja ens estranyava que no es manifestés!

RICARD - Li prego que sigui. Pertorba l'ordre.

SUBORDINAT (amb indignació continguda) - Que jo pertorbo... (Fa un gest imperiós) Declaro l'acte acabat!

RAMON - Ei, no corri tant, que pot caure. Aquí no té cap autoritat, vostè. Encara que només sigui circumstancialment, ens trobem en un indret lliure.

EMMA - No s'ho faci repetir, senyor Subordinat; sigui.

L'home se'ls mira amb urc, fa mitja volta sense afegir paraula i s'encamina de nou a la porta.

RICARD - Es inútil, no podrà sortir. Se n'havia d'haver anat abans.

SUBORDINAT (es mig tomba) - Sóc jo qui decideix el moment oportú.

RICARD - Aquest cop, doncs, l'ha errada. El local està ocupat per les forces de la Milícia del Poble. (Simultàniament, es materialitzen dos soldats a la porta, dos a la dreta de la sala, darrera les llotges, i dos més al lloc corresponent de l'esquerra; els va indicant amb el braç alçat) Miri... miri... miri!

El SUBORDINAT AUTORITATIU s'atura en sec i es va girant cap als soldats. Tots són joves, d'aspecte vigorós i, a tall d'uniforme, duen únicament un braçal vermell; tots empenyen metralletes.

RAMON - Aquesta és la col.laboració de què parlava l'Emma.

SUBORDINAT (incrèdul i irat) - S'atreveixen a retenir-me?

EMMA - No durarà gaire, senyor Subordinat. A tot estirar, un parell d'hores. Faci bondat i sigui d'una vegada.

SUBORDINAT - Que potser es pensen que m'impressionen, amb aquesta carnestoltada?

RICARD - Si ho diu per aquests minyons, s'equivoca, senyor Subordinat. Li asseguro que les armes són autèntiques i que les saben manejar. No insisteixi i sigui.

SUBORDINAT - I si m'hi nego?

RAMON - No s'hi pot negar. Que no ho sap que el seu deure és d'informar? Malament el compliria si se n'anava...

- SUBORDINAT - El meu deure és d'interrompre un acte per al qual no disposen del permís corresponent.
- RICARD - Permeti... Vostè s'equivoca de nou. En disposem.
- SUBORDINAT (sembla que es tregui un pes de damunt) - Per què no ho deien de seguida, doncs ? Si tot això forma part de l'espectacle anunciat i aprovat...
- EMMA - No, no ! No ens interpreti malament, senyor Subordinat. Aquest acte no té res a veure amb la peça que havíem de representar, ja ho he dit. L'autorització que tenim procedeix d'instàncies superiors a una simple delegació local, i ens deixa les mans lliures.
- SUBORDINAT (desconcertat) - A quina instància es refereix ? Hi ha constància escrita, d'això que assegura ?
- EMMA - Ben cert. (S'adreça a un dels seus companys) Ramon, vols llegir al senyor Subordinat el document públic de què disposem ?
- RAMON - I tant ! (Butxaqueja i es treu un full de diari plegat) A fe que esperava aquest moment ! Perquè ja sabia que, més tard o més d'hora, l'autoritat posaria el seu granet de sorra a l'èxit del programa; ho fa sempre.
- RICARD - Ramon, que aquest home s'impacienta...
- RAMON - Vols dir ? (Es mira el Subordinat) Oi que no ?
- SUBORDINAT (sever) - Llegeix o no llegeix ?
- RAMON - Sí, home, sí; de seguida ! (Desplega el full de diari i, solennement, recita el text) "La revolució dels Caps Armats es va emparar en el dret a la revolució contra el tirà i contra un simulacre de legalitat que protegia les violacions més terribles... Per tal de muntar la seva arquitectura constitucional, el règim havia d'acudir a les fonts originàries del dret revolucionari, que eren la rebel·lió en els seus propòsits i les seves doctrines". (Alça el cap) Una redacció típicament oficial, no cal dir-ho. Tanmateix és prou clara, oi ?
- SUBORDINAT - Es prou clar que vostè llegeix un article de diari.
- RAMON - No, senyor Subordinat. Es curiós que vostè ho ignori, però es tracta d'unes declaracions públiques, ex-càtedra, del secretari de la presidència, un dels definidors reconeguts de la nostra ortodòxia. Les va fer abans d'ahir. I són elles que autoritzen el nostre acte d'avui.
- SUBORDINAT - No autoritzen res. Es refereixen a la gènesi de la rebel·lió patriòtica dels Caps Armats.
- RICARD - Exacte. Però si existeix un dret a la rebel·lió contra el tirà i hi ha unes fonts originàries del dret revolucionari, cal suposar que aquest dret en cap cas no serà monopoli d'una entitat, d'un organisme, d'un partit o d'una casta, sinó que podrà ser exercit per tothom que el reivindiqui.
- SUBORDINAT - Bé... Sempre que es donin aquelles premisses que vostès tenen interès d'oblidar : l'existència d'una tirania i d'un simulacre de legalitat.
- EMMA - Senyor Subordinat ! Que ens vol fer riure, potser ? Oi que no som lliures de reunir-nos, d'associar-nos, d'expressar les nostres idees ? Oi que hi ha un control previ de publicacions i d'espectacles ? Oi que ningú no es pot manifestar, fer vaga, criticar l'acció oficial ?... Oi que cada dia es detenen persones per motius polítics i que se les tortura ?
- SUBORDINAT (violent) - Ni una paraula més !
- EMMA (suau) - Per què, senyor Subordinat ? Ofenc potser les seves castes orelles ?
- SUBORDINAT - Sobra la ironia, senyoreta ! I no estic disposat a tolerar aquestes acusacions infames, aquestes calúmnies...
- XICOT PRIMER/JOAN (s'alça impetuosament d'entre el públic) - Calúmnies diu ! Quina barra ! Jo mateix he estat víctima d'aquests procediments que ara es denuncien.
- XICOT SEGON/JAUME (mateix joc) - I jo !

PRIMERA NOIA/CARME (mateix joc) - I jo !

SEGONA NOIA/NURIA (mateix joc) - I jo !

TERCER XICOT/PERE (mateix joc) - I jo també !

RICARD - Què hi diu, senyor Subordinat ? En un no res, han sortit cinc persones que confirmen les nostres acusacions.

SUBORDINAT (es va refent de la sorpresa) - Cinc farsants, deu voler dir ! Bé, ja n'hi ha prou ! Tot té un límit i em sembla que hi hem arribat, que l'hem sobrepassat i tot. (Decidit, camina cap a l'escenari i s'hi enfila per l'escaleta que hi ha en un costat. Des de dalt, prossegueix de cara al públic) Senyors, facin el favor de retirar-se. Sóc comprensiu i vull suposar que aquesta broma de mala llei els ha impressionat tan desagradablement com a mi...

RAMON (el talla) - No veig que ningú hagi protestat !

SUBORDINAT (sense fer-li'n cas) - Vagi-se'n a casa ordenadament, amb la seguretat que no hi haurà represàlies. Ningú no els prendrà el nom, ningú no els demanarà els papers a la sortida...

EMMA - Com ensenya la llufa, senyor Subordinat ! Si ara ha de donar aquestes garanties, senyal que és costum de demanar papers i d'anotar noms i adreces a la sortida d'alguns actes... No és propi de la tirania, això ?

SUBORDINAT (se li gira) - Ni vostè ni els seus companys, naturalment, no estan compresos en aquesta generositat. Recolligé les seves targetes personals. També les dels suposats milicians i de les persones que s'han permès unes faltes de respecte contra l'administració.

RICARD - No hi ha dubte, senyor Subordinat, que vostè és una persona obstinada i poc permeable. No ens estranya que s'hagi guanyat la confiança dels seus superiors i que l'hagin ascendit a un lloc responsable. Es deu haver hagut d'embrutar molt les mans, abans d'arribar-hi...

NOIA SEGONA - Ben dit ! No fa gaire que era un simple torsionari, i un dels més brutals !

SUBORDINAT (es tomba amb un gest brusc i glapeix) - Vostè ! (Amb un dit enèrgic, com si s'adreces a un gos, assenyala cap a terra, al seu davant) Aquí ! Vull veure immediatament la seva tarja personal !

NOIA SEGONA - S'equivoca. No veurà res. Com s'ha dit, ens trobem en un lloc... extraterritorial. D'altra banda, puc documentar les meves acusacions amb noms, dates, llocs... (Avança cap a l'escenari) Em dic Núria, si ho vol saber. Per què no em posa a prova ?

RAMON (impetuosament) - Quina bona idea, tu !

RICARD (que l'ha entès de seguida) - Sí que es podria aprofitar... (A l'EMMA) No et sembla ?

EMMA - Bé... hi ha la conferència.

RICARD - Res no ens priva d'il·lustrar-la.

NURIA (des del peu de l'escaleta) - Té raó. I encara més : per què no muntem una espècie de procés a l'administració ?

SUBORDINAT (que mirava de l'un a l'altre, desconcertat) - Senyoreta...

XICOT TERCER (el talla) - Sí, per què no ho fem ? Podríem... Ah, em presentaré : em dic Pere.

XICOT PRIMER - I jo, Joan. Compteu amb mi.

NOIA PRIMERA - Carme. Opino que seria més interessant que una conferència.

XICOT SEGON - Cal desenmascarar aquesta gent ! Digueu-me Jaume.

EMMA (de cara a la sala) - Voleu dir que tots vosaltres estaríeu disposats a testimoniar ?

TOTS CINC (alhora) - Sí, sí ! Es clar !

Surten de les rengleres de butaques i avancen cap a l'escala per la qual ja puja la NURIA.

SUBORDINAT - Que ningú no es mogui ! S'han begut l'enteniment, potser ? Si algú ha de denunciar algun abús, per casualitat, que ho faci, però no aquí, sinó on correspongui i en la forma ordenada per les lleis vigents.

JOAN (l'estrafà) - I així demà, per casualitat, rebrem la visita dels homes de les pistoles que se'ns enduran a aclarir un error a bastonades i a cops de puny, oi ?

SUBORDINAT - Pagarà car el seu atreviment, jove !

JOAN - Veu ? Es la primera cosa que fan vostès : amenaçar. En lloc d'investigar el que hi pugui haver de cert en una queixa, en una reclamació, ens tiren la cavalleria damunt. I que parlo per experiència, senyor Subordinat Autoritatiu ! Encara no fa sis mesos...

RICARD (l'interromp) - Perquè no puges, que tothom et sentirà més bé ?

JOAN - Sí, és veritat.

SUBORDINAT - Un moment ! No toleraré ni un minut més que se'm falti al respecte !

RAMON (mentre nois i noies pugen a l'escenari) - Ves amb quines surt, vostè ! Com pot demanar respecte el servidor d'un sistema que no n'ha tingut mai per ningú ?

SUBORDINAT - Molt bé, vostès ho han volgut. (El subjecta pel braç) Queda detingut. Hi queden tots !

RAMON (se'n desempallega amb una estrebada) - Ah, sí ? Vol veure com el poso en mans de la Milícia del Poble ?

SUBORDINAT - Resistència a l'autoritat, amenaces...

Cinc Milicians fan acte de presència pel fons de l'escena.
Un d'ells avança.

MILICIA - Algun problema ?

RICARD - No. Res que no puguem solucionar. Tot tranquil, fora ?

MILICIA - Normalitat absoluta, per ara. Aquest és el Subordinat ?

RAMON - Així ho diu. A jutjar per la seva actitud, no en podem pas dubtar.

MILICIA - Mirarem de recordar aquesta cara pel que convingui.

Es retira, i els altres Milicians el segueixen.

CARME - Es de debò, doncs, que ens hem llençat al carrer ?

RICARD (discret) - Es tracta d'una operació limitada; res més.

El SUBORDINAT es treu una llibreteta i un bolígraf de la butxaca i fa el gest de començar a escriure.

EMMA (que ara s'ha aixecat) - En vol treure acta, potser ? (El Subordinat, sense contestar, escriu mentre en Ricard parla en veu baixa amb en Joan) Ramon, per què no portes el magnetòfon ? Després podria ser útil de comparar...

RAMON - Ben dit. Vaig a buscar-lo. (Corre cap dins).

EMMA (de cara al públic) - Amics : com veuen, ja podem dir adéu a la conferència. No ho lamentem, però. Estic segura que les confessions dels nostres inesperats col.laboradors seran força més interessants. Pel que hem comprès, tots ells han sofert en la seva carn les delícies del sistema. Confio que siguin prou expressius..

RICARD (se separa d'en Joan) - Un moment, Emma, i perdona que et trenqui les oracions. M'acaben de fer un suggeriment. En Joan (l'assenyala) em proposa que ho escenifiquem.

EMMA (sorpresa) - Les confessions ?

RICARD - Sí.

EMMA - Bé, no és que m'espanti improvisar, però...

JOAN - Es podria fer, n'estic segur. Em penso que tots tenim prou experiències en comú per col.laborar d'una manera articulada. N'hi hauria prou amb un petit canvi preliminar d'impressions

CARME (alça la mà) - Una que vota a favor !

PERE - Un altre !

JAUME - Ja som quatre, amb mi !

NURIA - I amb mi, cinc !

RICARD (es mira l'EMMA) - D'acord ?

EMMA - Es clar. Es per unanimitat...

RAMON (entra carregat) - Aquí tenim el magnetòfon ! A veure, pas...

(Avança cap a la tauleta mentre els altres, llevat de l'EMMA, que l'ajuda, car es tracta d'un aparell vell, voluminós, es reuneixen a parlar en un racó. El SUBORDINAT No para d'escriure). Vols arrossegat la tauleta cap al costat ? El cordó no és prou llarg.

EMMA (arrossega la tauleta fins prop del lateral dret) - Estarà bé, així ?

RAMON - Perfecte. (Deixa el magnetòfon i endolla) Hi ha una cinta nova.

EMMA - La necessitarem. Aquests han decidit d'escenificar els testimoniatges.

RAMON - Escenificar ? (Es redreça). Però tu, si això és magnífic !

(Amb una indicació cap al SUBORDINAT) I què hi diu, aquest ?

EMMA - Aquest només apunta.

RAMON - Ja es veu que és un home de molta lletra. (Se li atansa i, descaradament, s'inclina sobre la llibreta) Taquigrafia i tot, noi ! No sabia que els preparaven tan bé, els funcionaris...

EMMA -Per què no seu, senyor Subordinat ? (Li atansa la cadira) Si ha d'escriure gaire...

RAMON - Sí, estarà més confortable. Segui, segui !

SUBORDINAT (els mira severament) - Els adverteixo que no em deixaré impressionar per unes suposades amabilitats.

EMMA - Suposades ?

SUBORDINAT - Exacte : suposades.

RAMON - La cadira és ben real, senyor Subordinat, i pot estar segur que no la hi enretirarem de sota el cul quan vagi a seure.

SUBORDINAT (que apunta) - Llenguatge obscè... castigat pel codi.

RAMON (amb fingida sorpresa) - Però si vostè mateix ho ha dit, que era el Subordinat Autoritatiu ! Ja sé que sona malament, però si vostè en fan ús---

SUBORDINAT (mentre l'EMMA riu) - Sap molt bé que no em referia a aquest concepte.

RAMON - No sé res, jo ! Si ningú no m'ho diu... No m'agrada que vagi amb tants embuts, senyor... bé, senyor això. Ja veu que sóc discret

En RICARD i els nois i noies reunits amb ell es posen en moviment i, durant el diàleg que segueix, improvisen una mena d'habitació al fons esquerra de l'escenari : llit turc, tauleta denit, armari, etc.

SUBORDINAT - Impertinent, és.

RAMON - Home, està bé ! Vostè vagi fent misteris !... Jo diria que, si hi ha una llista de paraules obscenes, l'administració té el deure de comunicar-la als seus súbdits.

SUBORDINAT - A quins súbdits ?

RAMON - A nosaltres.

SUBORDINAT - Els ciutadans, vol dir.

RAMON - No, no; els súbdits. O sia sotmesos a una autoritat sobirana.

EMMA - Es la definició del diccionari, senyor... senyor això. No hi pot posar pegues, doncs.

SUBORDINAT - Bé...

RAMON (riu) - Està desconcertat !

EMMA - I, per tant, es va culpable de transgredir les seves atribucions

RAMON - De faltar a la seva finalitat.

EMMA - Que és l'arranjament, l'ordre, la mesura...

SUBORDINAT (vermell, amb un esforç) - Cul !

EMMA I RAMON (alhora) - Com diu ?

SUBORDINAT - Aquesta és la paraula obscena que vostè ha dit.

EMMA - Ah !

- RAMON - Em treu un pes de sobre, senyor Subordinat. Sempre és un consol saber que em farà companyia al banc dels acusats.
- SUBORDINAT - Perdoni, hi ha una diferència. Jo m'he limitat a repetir-la perquè no hi hagi malentesos.
- RAMON - I què es pensa que he fet, jo ? Que me l'he inventada ? Com és que sempre ho trasbalsa tot, vostè ?
- EMMA (irònica) - Deformació professional, home ! Cal fer-se càrrec que, després de tants anys d'invertir conceptes i significats amb una impunitat absoluta, tendeixen espontàniament a la confusió.
- SUBORDINAT (fred) - Senyoreta, vostè és una còmica...
- EMMA - Una artista, senyor Subordinat, si no li sap greu.
- SUBORDINAT - Dels artistes com vostès se'n diu còmics, encara que no tinguin cap gràcia. I un còmic, per la naturalesa mateixa del seu treball, difícilment pot donar lliçons de realisme...
- RAMON - Em sembla que es fot baix, senyor Subordinat !
- SUBORDINAT (apunta) - Més obscenitats.
- RAMON - Més obscè és intervenir, fiscalitzar, prohibir i castigar el pensament dels altres. No se n'adona que les seves funcions són clarament obscenes ? Ofenen, més greument que qualsevol paraula del llenguatge popular, el pudor de la gent.
- EMMA (riu) - Aquestes definicions et surten rodones, tu !
- RAMON (també riu) - Oj que sí ? Ja saps que la mva feblesa són els diccionaris. Potser perquè d'un moment a l'altre els podrien reescriure... Què li sembla, senyor Subordinat ? No se li ha acudit a ningú de l'administració, encara, aquesta idea ? Ben mirat, una redefinició al dia ens estalviaria malsdecap... I donaria feina a molta gent. Permetria de crear de soca-rel una altra secció burocràtica, que prou falta ens fa !

En RICARD i els seus companys han acabat d'instal·lar l'habitació sumària i ara, mentre tots, llevat d'en JOAN, que s'estira al llit turc, desapareixen cap dins, el noi avança fins prop dels tres interlocutors.

- RICARD - Bé, ja estem a punt... (Observa les cares rialleres de l'EMMA i d'en RAMON) Sembla que ens divertim...
- RAMON - Relativament. El senyor Subordinat no té gaire sentit de l'humor.
- RICARD - Es comprèn. Fins ara no hi ha hagut la mena d'acció que li és familiar. A veure si l'ajudem una mica. Has engegat el magnetòfon ?
- RAMON - Ara ho faig.
- RICARD (de cara al públic) - Amics, un parell de paraules, potser innecessàries. Ja es faran càrrec que no estàvem preparats per la mena d'espectacle... diguem-ne espectacle... que presenciaran dins d'uns moments. Disculpin doncs les deficiències i quan calgui, que caldrà sovint, facin treballar la imaginació. Al capdavant, fa tant de temps que ens fan passar gat per llebre, que ja tenim un bon entrenament. Sinó que ara no es tracta del mateix. Tot serà clar i explícit, i la imaginació només haurà de suplir la pobresa de la presentació, que hauria hagut de ser més elaborada. Així, per exemple, en l'escena que estem a punt d'oferir-los, hi hauria d'intervenir el pare, la mare, potser un germà o una germana; en un mot, la família. I l'acció hauria de tenir lloc en un pis, no en una simple habitació. Ens falten, però, actors i accessoris i ens veiem obligats a esquematitzar. Confiem que això no tregui realisme a uns fets que tenen, alhora, l'avantatge i l'inconvenient d'haver estat viscuts. I, ara, comencem. (Es gira cap al fons) Som-hi, nois !

S'apaguen els llums i un focus aïlla el costat on té lloc l'acció. Se senten uns trucs violents i en JOAN es redreça sobre el llit turc, sense abandonar-lo. Els trucs es repeteixen, més forts encara, i el noi s'aixeca. En JAUME i en PERE,

que ara fan de policies i duen gavadina i barret, irrompen a l'habitació.

POLICIA PRIMER - Policia !

POLICIA SEGON - Joan Darnius Afals ?

JOAN - Sí, sóc jo. Què volien ?

POLICIA PRIMER - Tenim ordre d'escorcoll.

JOAN - Escorcoll ? Per què ?

POLICIA SEGON - Ho ignorem. Som gent manada, nosaltres.

JOAN - Però hi deu haver un motiu...

POLICIA SEGON - Ja li ho aclarirà el comissari, això. (Passa darrera el noi i l'escorcolla de pressa, destrament).

JOAN - Si busquen armes, no entinc.

POLICIA PRIMER - N'hi ha de moltes menes, d'armes !

POLICIA SEGON - Posi's de cara a la paret. Amb les mans alçades.

JOAN - Per què ?

POLICIA SEGON - Ja li hem dit que obeïm ordres. No es tracta de res de personal. No ens posi pegues, doncs. (Mentre en JOAN obeeix, es gira al seu company) Per on comencem ?

POLICIA PRIMER - Per l'armari.

S'hi atansen tots dos i l'obren. A l'interior hi ha roba, papers i llibres.

POLICIA PRIMER - Bé, bé, bé ! Una biblioteca clandestina...

JOAN (que tomba el cap sense moure's de la paret) - No és clandestina. No tinc cap més lloc on deixar els llibres.

El POLICIA SEGON comença a treure roba. La palpa amb gestos ràpids, acostumats, i tot seguit la deixa caure a terra.

POLICIA PRIMER (enretira un llibre) - N'hi ha massa.

JOAN - Es natural; sóc estudiant.

POLICIA PRIMER (deixa caure el volum) - Així i tot, n'hi ha massa.

JOAN - Miri el que fa ! No sé què busquen, però els llibres no hi tenen cap culpa.

POLICIA SEGON (mentre en fa caure dos més, sense examinar-los) - N'està segur ? De vegades t'omplen el cap més que no convé.

POLICIA PRIMER (llegeix un títol) - "Equilibri social i estructura del poder". De segur que és prohibit, això... D'on els treu, aquests llibres ?

JOAN - De la llibreria. De qualsevol llibreria.

POLICIA PRIMER (amençador) - No es faci l'eixerit ! Som gent educada, però si es posa impertinent li podem fer passar una mala estona.

JOAN - Si s'hi fixa, veurà el número del Servei de Control.

El POLICIA PRIMER deixa caure el llibre. El seu company enretira tot de fulls mecanografiats d'una altra lleixa.

POLICIA SEGON - Propaganda subversiva...

JOAN - Es la meua tesi.

POLICIA SEGON (llegeix) - "L'anomia en la ciutat actual". Hum !... Anomia. No m'agrada gens, però gens, aquesta paraula.

JOAN - Es refereix al colapse de les estructures en una societat...

POLICIA SEGON - Sí, sí, és el que dic; totalment subversiu. I que n'hi ha tres exemplars ! Destinats a la distribució, oi ?

JOAN - Tres còpies de la tesi. N'he de presentar dues.

POLICIA SEGON - Ja ho veurem de seguida.

Deixa els papers sobre el llit turc i tots dos continuen escorcollant sense gaires miraments. Tot el que surt de l'armari, fa cap a terra.

POLICIA PRIMER (que ha ensopegat amb un paquet) - Cartes...

JOAN - Són de la meua promesa.

POLICIA PRIMER (es mira els sobres) - Vénen de fora...

- JOAN - Es a l'estranger, on fa una ampliació d'estudis.
- POLICIA PRIMER - També pertany al grup, oi ?
- JOAN - A quin grup ?
- POLICIA PRIMER (tot deixant el paquet de cartes sobre el llit) - Al grup de vostè.
- JOAN - No sóc de cap grup polític.
- POLICIA PRIMER (se'l mira amb molta atenció) - Polític ? No n'he dit res, jo, d'això.
- JOAN - Però s'entèn.
- POLICIA PRIMER - Qui, ho entèn ?
- JOAN - Parlen de llibres prohibits, de literatura clandestina, de distribució de propaganda... A què es poden referir, si no ?
- POLICIA PRIMER (al seu company, que continua escorcollant) - Ho has sentit ? Ens està resultant molt llest, aquest.
- POLICIA SEGON - Massa. Sempre són tan vius que es passen de rosca. (Al xicot) Continui dient coses.
- JOAN - Quines coses ?
- POLICIA PRIMER - D'aquest grup.
- JOAN - No puc abaixar les mans ? Es cansat, tenir-les alçades.
- POLICIA PRIMER - Parli del grup, avans.
- JOAN - Repeteixo que no sóc de cap grup. No ho he estat mai.
- POLICIA SEGON (que consulta el contingut d'una carpeta) - Retalls de diari... Sobre detencions, actes de terrorisme, penyores, aldarull universitaris, vagues, manifestacions il·legals...
- POLICIA PRIMER - Veu com és inútil que negui ?
- JOAN - No és cap delictes conservar retalls de premsa. Són de diaris del país, perfectament autoritzats.
- POLICIA SEGON (deixa la carpeta sobre el llit turc) - No, no és cap delictes. Simplement, un indici.
- JOAN - Un indici de què ?
- POLICIA PRIMER (tot escorcollant de nou) - No cal que li fem un croquis oi ? Vostè és prou intel·ligent.
- POLICIA SEGON (torna cap a l'armari) - No serveix de res, jugar al gat i a la rata amb nosaltres.
- POLICIA PRIMER (que acaba de fer un descobriment) - Mapes amb senyals !
- JOAN - Sí, d'excursions.
- POLICIA PRIMER (al seu company) - Té resposta per tot. Ara resulta que també és excursionista ! (Es mira el noi) Deu ser d'una colla...
- JOAN - Naturalment.
- POLICIA PRIMER (gairebé amb dolcesa) - De primer ho ha negat...
- JOAN - Vostè no em preguntava això.
- POLICIA PRIMER - Com ho sap ? No interpreti les nostres preguntes. Limiti's a contestar i prou.
- POLICIA SEGON - No busqui confusionismes que li faran un flac favor. (Com que l'armari ja és pràcticament buit, se'n va cap al llit turc, en treu els objectes que hi han anat deixant i els col·loca a terra, prop de la sortida). Com més clars, més amics. No ho diuen així, vostès ?
- JOAN - Sí.
- POLICIA SEGON - Segueixi doncs el consell i ja veurà com tot va bé.
- Amb una mica d'esforç, gira el llit turc potes enlaire i s'inclina a examinar-lo per sota. El seu company deixa els mapes amb les altres coses que s'han d'endur i després s'atansa a la tauleta de nit, obre el calaix de dalt.
- JOAN - Puc abaixar les mans, ara ?
- POLICIA PRIMER - Una mica de paciència. (Treu una fotografia) Qui és, aquesta ?
- JOAN - La meva promesa.
- POLICIA PRIMER - La de l'estranger ?
- JOAN - No en tinc cap més.

POLICIA PRIMER - Alguna amigueta, però...

JOAN - No.

POLICIA PRIMER - Que no és un xicot normal, potser?

JOAN - Si li interessa la m'va sexual, digui-ho sense ~~amb~~ embuts. No vull que m'acusin altre cop d'haver-los interpretat malament.

POLICIA PRIMER - Ens interessa tot, de vostè. (Obre el calaix de sota, d'on treu unes sabates que palpa per dins) Es una persona important.

JOAN - Per què?

POLICIA PRIMER - Altra vegada? No se'n cansa mai, de preguntar?

POLICIA SEGON (es redreça) - Bé, això ja està. No hi ha res.

POLICIA PRIMER - Llestos, doncs. (Al xicot) Ara pot abaixar els braços. Ens ha d'acompanyar.

JOAN - Estic detingut?

POLICIA PRIMER - El comissari vol parlar amb vostè. Probablement una simple formalitat. Tot depèn de la seva actitud, de si es decideix a col.laborar...

JOAN - Col.laborar?

El POLICIA no contesta i tots dos, ell i el seu col.llega, recullen els objectes que han separat.

JOAN (assenyala l'escampall) - I això es queda així?

POLICIA PRIMER - No tenim temps, ara... (Fa un gest cap a la porta) Vostè davant.

JOAN - No em posen les manilles?

POLICIA PRIMER (molestat) - No ens provoqui... Som-hi. (El subjecta pel braç i surten tots tres)

Es restableix la il.luminació normal i s'apaga el focus. Un breu silenci.

RICARD - Bé, em sembla que no ens podem queixar. (S'adreça al públic) Aquells de vostès que han passat per una experiència d'aquestes, saben que falta una cosa: l'atestat. L'hem suprimit simplement perquè no afegia res a l'escena i l'allargava sense necessitat.

EMMA - Un moment, Ricard... M'agradaria fer unes observacions que, de passada, poden ser útils a d'altres persones que s'exposen a trobar-se en una situació com la del nostre amic.

RICARD - Digueu.

EMMA (de cara al públic) - En primer lloc, vull dir que en Joan es va mostrar una mica ingenu. Quan la policia es presenta a casa nostra a fer un escorcoll, hem de començar per exigir que els agents ens ensenyin l'ordre. Sovint, no la porten, i, en aquest cas, els podem negar l'entrada. N'aconseguiran una, és clar, i ben aviat, però mantrestant tindrem temps de desfer-nos de papers i d'objectes comprometedors, si en conservem cap. I no ens en podrà privar el policia que es quedi de vigilància, perquè es quedarà fora, al replà.

RAMON - Exacte.

Mentre l'EMMA s'explica, els nois i noies preparen l'escena següent. Ara es tracta de reconstruir un despatx al fons dreta de l'escenari: taula ministre, butaques, unes prestatgeries, classificadors, etc.

EMMA - Hem de procurar, també, que l'escorcoll tingui lloc davant de testimonis. Pot servir un veí, si convé. S'han donat casos que aconsellen de ser molt prudent. De vegades, els mateixos agents de l'autoritat han introduït subrepticament papers que després faran veure que descobreixen al pis. Cal evitar-ho.

RAMON - Sembla que t'hi has trobat...

EMMA - Per desgràcia. I ara arribem a això de l'atestat. Ben cert que podia afeixugar l'escena que acabem de presenciar, però és una

part important del procediment i, per tant, sí que afegeix alguna cosa.

RICARD - Mea culpa.

EMMA - En l'atestat figura una relació de tot el material que la policia ha recollit en el curs de l'escorcoll, i moltes coses depenen de com els agents ho anoten. Ens hem de negar sempre a firmar un atestat en el qual no s'especifiquin un per un, en detall, tots els materials en qüestió. No hem de tolerar, per exemple, que s'escrigui simplement que han trobat tres octavetes subversives si no tenen el mateix text. Després, ells ho podrien interpretar com si fossin exemplars repetits, i això constituïria un delict de propaganda il·legal. Els hem d'obligar a distingir-les. Encara que ja ho hagin escrit. Sempre es pot tornar a començar.

RICARD - Es un bon consell. (Es gira al SUBORDINAT, que continua escrivint) I vostè què hi diu?

SUBORDINAT (lacrònic) - Res.

RICARD - No hi ha de fer cap comentari?

SUBORDINAT - Sóc un presoner.

RAMON - No exagerem! Vostè és un transeünt sense paraigua que s'ha deixat sorprendre per un aiguat.

EMMA - Quan pari de ploure, se'n tornarà tranquil·lament a casa. I a la seva feina.

RAMON - A la seva galdosa feina. Es a dir, la feina continua fent-la sota el xàfec... Una feina incriminària, que ens perjudicarà. Convingui que si la situació fos invertida, vostè ja ens hauria desposseït de bolígraf i de llibreta; no ens deixaria apuntar res.

RICARD - Deixem-ho, Ramon; si no, no acabarem mai. Encara he de dir unes paraules. (De cara al públic) Vostès es deuen preguntar a què treu cap aquesta escena de l'escorcoll, al capdavant prou freqüent fins i tot en contrades que, a diferència del nostre pobre ltsme regit per un govern que arreu del món és conegut com el règim dels Caps Armats, gaudeixen d'una certa llibertat i d'unes garanties que nosaltres no tenim. A tots els països, la policia escorcolla domicilis i deté gent. Però no ben bé pels mateixos motius. Perquè en Joan, quan el van anar a buscar a casa seva, no havia matat ningú, no havia robat, no havia comès cap d'aquests delictes que hom anomena contra les persones i la propietat. Ben a l'inrevés, el seu delict, si se'l pot anomenar així, era un gest altruista, de solidaritat humana, que compartia amb d'altres homes i dones que també lluiten contra la injustícia i l'opressió. L'escena següent, que té lloc tres dies abans, ens ho mostrarà. Els seus protagonistes són el ministre de l'Interior i de Control, el seu secretari i, accidentalment, una de les secretàries. Escoltin amb atenció, perquè ara anem a començar.

S'apaguen els llums i s'encèn el reflector que il·lumina l'esbos de despatx. El Ministre, personificat per en JOAN, seu darrera la seva taula. Al seu davant, seu la CARME, ara en el paper de secretària. Mentre l'acció té lloc, els altres actors enretiren discretament l'habitació de l'escorcoll.

MINISTRE (dicta) - Circular interior número... Quin número és, senyoreta?

SECRETARIA - El número 371 de l'actual ministeri, Excel·lència.

MINISTRE - Bé. 371. Com de costum, serà repartida únicament entre el personal del departament, el qual després l'haurà de retornar per a la seva destrucció.

SECRETARIA - Sí, Excel·lència.

MINISTRE - Prengui nota. (Dicta) L'ofensiva ignominiosa i encoberta em presa darrerament per les forces del desordre i l'ateisme que pretenen d'atemptar contra la nostra pau fecunda des de les planes d'algunes publicacions la suspensió de les quals no és tanmateix

aconsellable en les actuals circumstàncies, obliga el Ministeri a dictar les següents normes, que cal que siguin diligentment observades per tots els funcionaris de les seccions de premsa, butlletins, publicacions periòdiques, publicitat, edicions, teatre, cinema, ràdio, televisió, etc. Primera : s'exercirà un control absolut sobre el llenguatge, amb un èmfasi especial en els lèxics polític, religiós i sexual. Seran inexorablement suprimides totes les expressions, a) relacionades amb la cohabitació i els seus òrgans, encara que pertanyin al llenguatge culte o mèdic, únicament tolerable en les publicacions especialitzades la tirada de les quals no sobrepassi els mil set-cents cinquanta exemplars, b) relacionades amb els continguts ideològics feixistes sempre que no tinguin un valor històric deslligat del país, c) relacionades amb modalitats de pensament materialista, totalment contrari a les nostres tradicions. Segona : es denunciaran implacablement tots aquells escrits que estableixin comparacions entre el nostre gloriós sistema socio-polític i els sistemes socio-polítics d'altres nacions sempre que la nostra patria en surti, a) perjudicada, b) desfavorida; seran en canvi acceptats els articles i estudis de caràcter constructiu. Tercera : es desautoritzaran totes les obres de caràcter narratiu i dramàtic en les quals els personatges no actuïn totalment d'acord amb els valors positius sancionats per la nostra societat. El respecte que ens mereixen la llibertat individual i la dignitat moral de la persona reclama...

SECRETARI (entra precipitadament amb uns papers a les mans) - Excel.lència...

MINISTRE (s'interromp, cellajunt) - Què passa, Xavier ?

SECRETARI (excitat) - Acabem de rebre una carta...

MINISTRE - I no es pot esperar ? Dictava la circular.

SECRETARI - Si no fos un assumpte tan greu i urgent, no m'hauria permès d'interrompre'l, Excel.lència. Es una carta col·lectiva.

MINISTRE (alarmat) - Col·lectiva ? (A la secretària) Es pot retirar, senyoreta. Ja continuarem després del Consell.

SECRETARIA - Sí, Excel.lència. (Surt).

MINISTRE - I bé ?

SECRETARI - Tres-cents vuitanta-set persones representatives de la intel·lectualitat, les arts, l'ensenyança, l'advocacia i la medicina, han firmat una carta denúncia de la qual a hores d'ara ja ~~deuen~~ deuen haver enviat còpies a l'estranger. (Mostra els papers) Aquest és l'original destinat a la seva Excel.lència.

MINISTRE A Denúncia de què ? I contra qui ?

SECRETARI (s'escura la gargamella) - Contra la policia i el personal dels establiments penitenciaris. Parlen de tortures...

MINISTRE (indignat) - Tortures ! Sempre la mateixa cançó !

SECRETARI - Es una denúncia molt circumstanciada, amb noms i dates. Fins i tot hi ha les adreces de mitja dotzena d'agents que han intervingut en aquestes suposades irregularitats.

MINISTRE A Que són bèsties ! Mira que deixar-se identificar ! (Allarga la mà) A veure... (Però es repensa a l'acte) No, llegeix.

SECRETARI - Sí, Excel.lència. (Es torna a escurar la gargamella) Els sotassignants, en la seva condició de simples ciutadans preocupats per l'establiment d'una autèntica convivència social que, en l'àmbit d'un procés democràtic creixent, garantitzi els drets naturals de la persona humana tal com han estat definits en documents com..

MINISTRE - Bla, bla, bla ! Com de costum ! Anem als fets.

SECRETARI - Sí, Excel.lència. (Passa al segon full) Diu : El dia dotze del passat mes de novembre la senyoreta Rosil Marna va ingressar als calabossos de la policia de Ranifa; junt amb quinze persones més fou detinguda en el curs de la manifestació pro dret de vaga que va tenir lloc aquella tarda. A despit de les disposicions legals vigents, al cap de deu dies, el vint-i-dos, la senyoreta Ro-

sil Marna continuava detinguda sense que la policia n'hagués donat coneixement al jutge. Durant aquests deu dies va ser interrogada de quaranta a cinquanta vegades, de nit i de dia. Els interrogatoris van desenvolupar-se en unes condicions humiliants que...

MINISTRE (l'interromp) - Quants casos concrets se citen ?

SECRETARI (va girant fulls i compta amb els dits) - Onze, Excel·lència. Tots molt documentats.

MINISTRE - I què volen ?

SECRETARI (consulta el darrer full) - Demanen una investigació pública dels fets que denunciem, el càstig dels culpables, si resulta que ho són, i la promulgació d'un estatut dels presos polítics.

MINISTRE (sarcàstic) - Es clar, com si fos un club ! Si els escoltàvem, acabaríem per donar-los medalles i tot !

SECRETARI - Sí, Excel·lència. Em pregunto quines mesures cal adoptar..

MINISTRE - Com, quines mesures ! (Sever) Em sorprens, Xavier !

SECRETARI (atabalat) - No, no, Excel·lència ! Amb el degut respecte, em permeto de fer-li observar que m'ha interpretat malament. Em referia a les mesures contra els pertorbadors.

MINISTRE - Ah, bé ! M'havies enquimerat... Agafa el nom dels cinc primers firmants, que deuen ser els peixos grossos, i deu noms més a l'atzar. Els marejarem una mica i els imposarem una penyora perquè una altra vegada reflexionin abans de firmar cartes. Crítica indeguda de l'autoritat, propalació de rumors tendents a alterar l'ordre públic, insult a les forces armades, infracció de l'article 999 bis del nostre ordenament jurídic que permet la petició individual però prohibeix expressament la petició col·lectiva... De motius no ens en falten.

SECRETARI - No, Excel·lència; ens en sobren.

MINISTR - Mans a la feina, doncs !

Sillava
S'apaga el reflector que ~~il·luminava~~ el despatx i s'il·lumina l'escenari. Immediatament, els actors es dediquen a convertir l'extrem esquerra, on hi havia hagut l'habitació, en una cella : reixes, un banc llarg, un tamboret, una galleda plena d'aigua, etc.

RICARD - El nostre amic Joan era un d'aquests deu noms escollits a l'atzar.

EMMA - Hi ha una cosa que no acabo d'entendre, Ricard. Com ho sabem el que va passar al despatx del ministre de l'Interior i de Control ? Ni ell ni el secretari no ho deuen haver contat...

RICARD - No, no ho han contat. I, per tant, no ho sabem. En aquest cas ens limitem a fer una suposició. Això sí, és una suposició fonamentada. Els fets posteriors demostren que no es va procedir a cap investigació i que quinze persones, entre elles les cinc primeres que signaven la petició, foren detingudes i penyorades. Aleshores, importa poc que la conversa entre el ministre i el seu secretari fos exactament com l'hem presentada. Potser el ministre va donar uns quants cops de puny sobre la taula, potser es va fer un tip de riure...

RAMON - Hi ha un altre detall que em desconcerta una mica : la circular que dicta. D'on ho han tret, aquests nois, això ?

RICARD - Els funcionaris encarregats del control diguem-ne intel·lectual del país, reben continuament ordres que orienten la seva tasca. Això ho sabem per antics censors indiscrets i, d'altra banda, es dedueix del funcionament de l'organisme. Que aquestes ordres siguin verbals o per escrit, és secundari. Ara, a nosaltres ens interessa va de crear un clima que subratllés el procedir hipòcrita del ministeri, que sempre tira la pedra i amaga la mà. Una circular com la que atribuïm al ministre constitueix una bona imatge de les pràctiques oficials.

EMMA - Es veritat que mostren una certa tendència a irresponsabilitzar-se...

RICARD - Així és. De segur que el senyor Subordinat Autoritatiu, si volia parlar i ser sincer, no ens desmentiria pas. (Se'l mira).

SUBORDINAT - Continuo essent un presoner.

RAMON - Ja és la segona vegada que ho diu. Però no es pot ser presoner si no hi ha dues faccions en lluita. Ara bé, vostès han pretès sempre que aquí, a l'Istme, tothom feia costat al govern dels Caps Armats. Ha canviat de parer, ara ?

SUBORDINAT - No. La unanimitat amb què sempre han estat votades favorablement les lleis bàsiques demostra que el poble forma un sol cos al costat dels seus dirigents.

RAMON - De qui és presoner, doncs ?

SUBORDINAT - D'un bàndol estranger.

EMMA, RICARD I RAMON (alhora) - Estranger ?

SUBORDINAT (fredament) - Estranger. Tots aquells que neguen els valors fonamentals de la pàtria, queden automàticament al marge de la comunitat nacional. Estrangers és l'única qualificació que els escau.

EMMA - Una actitud típicament feixista... S'adona de les barbaritats que diu, senyor Subordinat ?

SUBORDINAT - Interpreto simplement la realitat.

RAMON - O sia que el dia de demà, quan hàgim enderrocat el govern dels Caps Armats per instaurar un règim popular, tots serem estrangers. No és això ?

SUBORDINAT - El govern dels Caps Armats no pot ser enderrocat; respon a l'essència de la pàtria, s'hi identifica.

RAMON - De quina pàtria ?

SUBORDINAT - De la nostra.

RAMON - I quina és, la nostra ? Perquè, d'acord amb les seves teories, abans que els Caps Armats s'apoderessin del poder aquesta pàtria no podia existir. Hi havia un govern democràtic, ni que fos imperfecte... En nom de què es van rebel·lar, doncs ?

SUBORDINAT - De la pàtria ideal.

RICARD (amb fingida innocència) - La de les tortures i el control del pensament ?

SUBORDINAT - Mai no hi ha hagut control del pensament.

RICARD - Si vostè ho diu... Tanmateix, ens agradaria de saber quines són les funcions del ministeri que ara discutim. Què controla ?

SUBORDINAT - L'expressió.

EMMA - Que és l'única forma de manifestació del pensament... D'on l'ha tret, aquesta lògica ?

SUBORDINAT - Es la lògica natural.

RAMON - No hi ha dubte que parlar amb vostè és instructiu. Mai no n'havíem sabut tantes coses com ara, de la filosofia dels Caps Armats. Per això també seria interessant una justificació de la tortura.

SUBORDINAT - Quina tortura ? No n'hi ha.

RICARD - Ara ho veurem, senyor Subordinat. (De cara al públic) La carta de tres-centes vuitanta-set persones ben intencionades que van adreçar-se al ministeri de l'Interior i de Control, denunciava precisament, com ja hem dit, les tortures de què havien estat sotmesos onze detinguts. Un d'ells, una noia, Núria Gània, es troba entre nosaltres i ara es disposa a explicar-nos gràficament una part del calvari pel qual va haver de passar. Aquí la tenim entre les mans dels torsionaris.

S'apaguen els llums i el focus se centra en el lloc de l'acció. Els tres xicots, JOAN, JAUME i PERE, que ara fan de policies, envolten la NÚRIA. Mentrestant els actors desmunten el despatx de l'altra banda.

POLICIA PRIMER - Tornem a començar. D'on procedien, les octavetes ?

Qui te les va donar amb l'encàrrec de repartir-les ?

NURIA - No les repartia.

POLICIA SEGON (la pega) - Qui te les va donar ?

NURIA - Les vaig trobar.

POLICIA TERCER (la pega) - Per darrera vegada : qui t'havia encarregat de repartir-les ?

NURIA - Ningú.

POLICIA PRIMER (la subjecta pel coll de la brusa i estira; la roba s'esquinça) - Qui te les va donar ? En Laus, el teu amant ?

NURIA - No tinc cap amant. No conec cap Laus.

POLICIA SEGON (riu) - Segur que ets verge ! (La noia no contesta). Digues, ets verge, potser ?

POLICIA PRIMER (avaba d'arrancar-li la brusa) - Contesta, malparida !

NURIA - Sí.

POLICIA PRIMER - Si què ?

NURIA - Que sóc verge.

POLICIA TERCER - Es impotent, doncs, en Laus ? (Tots tres riuen).

NURIA - Vostès, ho són !

Tots tres s'immobilitzen, la miren, es miren entre ells, tornen a fitar-la. Després, amb un gest brusc, el POLICIA SEGON li arranca les faldilles. Ella, instintivament, es fa enrera. El POLICIA TERCER l'empeny endavant i, durant una estona, la NURIA va rebotent de l'un a l'altre com una pilota.

POLICIA PRIMER - D'on vas treure les octavetes ?

POLICIA TERCER - Qui te les va donar ?

POLICIA SEGON - Qui és el cap del teu grup ?

POLICIA TERCER - Ets comunista, oi ?

POLICIA PRIMER - On us reuniu ?

NURIA - No diré res. No conec ningú. No sóc de cap grup. No diré res.

POLICIA SEGON (li arranca els sostenidors i ella es cobreix els pits com pot, amb les mans) - Totes les putes acaben per confessar, no et facis il·lusions.

POLICIA PRIMER - Perquè ets una puta, saps ?

POLICIA TERCER - Puta i comunista.

Han deixat d'empentejar-la i hi ha uns moments de silenci mentre encenen cigarretes. La noia fa esforços per no plorar.

POLICIA PRIMER - Tornem-hi. Qui et va donar aquest material ?

POLICIA TERCER - Observa que ho sabem perfectament; tothom ha cantat.

NURIA - Per què m'ho pregunten, doncs ?

POLICIA SEGON - Volem veure la teva bona voluntat.

NURIA - No sé res, jo.

POLICIA PRIMER (li esclafa brutalment la punta encesa de la cigarreta contra el dors de la mà) - Qui t'ho va donar ?

NURIA (enretira la mà i xiscla) - Ai !

El POLICIA TERCER li crema el pit amb la seva cigarreta. La noia intenta d'escapar-se per l'habitació i tots tres la persegueixen fins que l'acorralen en un extrem entre insults i grolieries.

POLICIA SEGON - Vine aquí, fotuda !

POLICIA PRIMER - Mala puta !

POLICIA TERCER - A Deus estar calenta, oi ? Totes s'hi posen.

Riu mentre el POLICIA SEGON subjecta els braços de la NURIA per darrera i el policia PRIMER li crema el ventre .

NURIA - No, no ! Ai !...

POLICIA PRIMER (sense fer-li'n cas) - Mira com remena !

POLICIA TERCER - Li faries la feina, oi ?

POLICIA PRIMER - Li agradaria massa.

NURIA - Bèsties ! Bèsties !...

POLICIA PRIMER - Una mica de respecte, budell ! (La colpeja amb brutalitat).

POLICIA TERCER (li crema el mugró) - Amb qui t'has cregut que parles, meuca harata ?

Però ella ja no pot contestar. El cap li penja endavant i el cos se li plega.

POLICIA SEGON (que la subjecta) - S'ha desmaiada !

POLICIA PRIMER - Deixa-la caure. (L'altre obeeix i la noia queda estesa a terra).

POLICIA TERCER - Una petita remullada la deixarà com nova.

POLICIA SEGON - Us sembla que cantarà ?

POLICIA PRIMER - I tant ! Són de pa de pessic, aquesta gent.

El POLICIA TERCER agafa la galleda i l'hi llença l'aigua damunt. Tots tres es queden observant-la mentre la noia obre lentament els ulls. Però els torna a tancar de seguida.

POLICIA PRIMER - Ah, no, això no, maca ! (Li clava una puntada de peu) Aixeca't !

POLICIA SEGON (s'inclina i l'estira barroerament pel pit) - Amunt, que encara no hem acabat !

Ella continua fent-se la desmaiada. El POLICIA PRIMER, que ha llençat la cigarreta, es treu un cigar i l'encèn.

POLICIA PRIMER - Ja veureu si resuscitarà quan se senti el cigar a la figa.

NURIA (s'aixeca, esparverada) - No, això no !

POLICIA PRIMER (mentre tots riuen) - Ja em semblava a mi !

POLICIA TERCER - Bé, estaves a punt de dir-nos qui t'havia donat el paquet...

NURIA - Ningú, no me'l va donar.

POLICIA SEGON (la bufeteja) - Quina mula ! D'on el vas treure ?

NURIA - D'enlloc.

POLICIA TERCER (li arranca les bragues) - Em sembla que caldrà aclarir-te les idees...

POLICIA PRIMER - Deixa. (Abaixa el cigar i l'hi atansa al baix ventre; ella es va arraulint) Ha arribat l'hora de la veritat, nena...

NURIA (arrazonada contra la paret i amb la vista fita en el cigar) + Si us plau, no, no...

POLICIA PRIMER (atura el gest) - Parlaràs ?

NURIA - Sí, sí...

POLICIA PRIMER - Perfecte. (Li tira el fum del cigar a la cara) Qui te les va donar ? (La noia calla) Diques !

NURIA - Ningú; les vaig trobar.

POLICIA PRIMER - Fotuda meuca ! (Amb un gest sobtat, li enfonsa el cigar encès a la vagina).

NURIA (xiscla) - Iiiiiii !...

EMMA (amb un crit) - Prou ! Ja n'hi ha prou !

Es restableix la il·luminació normal. Els nois i noies procedeixen de seguida a muntar una sala de tribunal a la banda dreta : petita plataforma amb una taula i una cadira darrera, dues cadires davant, a peu pla, i una gran fotografia de tres uniformats a la paret.

RICARD - Sí, ja n'hi ha prou. La sessió, però, va continuar, i després n'hi va haver d'altres, moltes altres.

RAMON - I va parlar ?

RICARD - No; no li van poder fer dir res. Oi senyor Subordinat ? (L'home no contesta) Perquè se'n deu recordar, vostè...

EMMA - Com ? Que hi era, potser ?

RICARD - Sí. El policia del cigar és ell.

RAMON - Aquest brètol ! Malparit ! (Se li llença damunt amb els punys

- tancats. En RICARD i l'EMMA es precipiten a separar-los).
- RICARD - Ramon, una mica de seny !
- EMMA - No som nosaltres que hem de fer justícia....
- RAMON - Però és que no heu vist com la martiritzava ? Està bé, deixeu-me. (Es queda mirant l'home, agitat. Després glapeix) De genolls, bandararra ! (Es gira cap a l'interior) Núria ! Núria !
- NURIA (que acut) - Sóc aquí.
- RAMON - Atansa't.
- EMMA (inquieta) - Què vols fer, Ramon ?
- RAMON (s'adreça de nou al Subordinat) - De genolls, t'he dit ! Vull que li demanis perdó !
- SUBORDINAT - Vostè no comprèn... Em limitava a obeir ordres. Mai no he fet res més que obeir ordres.
- RAMON - I què faig, ara sinó donar-te'n una ? Apa, agenolla't ! O a fe que et trenco el cap ! (Li posa la mà sobre l'espatlla i l'obliga a flectir els genolls).
- SUBORDINAT - Vostè no té dret...
- RAMON - I tu ? Quin dret tenies de torturar qui fos ? Demana-li perdó de seguida !
- NURIA - No val la pena. Es un pobre home.
- RAMON (esbalaït) - Un pobre home ? Si et va clavar el cigar encès al sexe !
- NURIA - Precisament. Ara, en repetir aquesta escena, m'he adonat d'una cosa que ho vaig saber veure quan anava de debò. Quan et torturen, es castiguen ells.
- RAMON - No ho entenc... Per què s'han de castigar ?
- NURIA - Per haver renunciat a la seva integritat personal, com tothom que serveix sense discerniment.
- RAMON - Continuo sense entendre-ho.
- EMMA - Sí, home. Em sembla que la Núria vol dir això : es bestialitzen per tal de castigar una consciència humana que els ha fet traïció, que no s'ha sabut responsabilitzar.
- RAMON - Si fos així, encara serien més culpables.
- EMMA - Ho són. Són infinitament culpables.
- NURIA - Sí. Massa culpables i massa desgraciats perquè tingui sentit humiliar-los.
- RAMON (mira de l'una a l'altra amb una expressió incrèdula) - Bé... Jo no he anat a la universitat, no he estudiat filosofia; sóc un xico senzill, amb prou capacitat d'indignació per sulfurar-me quan veu que algú abuseja d'algú altre. No m'importen els motius ni la finalitat, perquè res no justifica ~~mai~~ l'abús.
- RICARD - No ho han dit pas, això, Ramon.
- RAMON - No, no ho han dit, però totes aquestes raons menen a la impunitat dels culpables.
- EMMA - No els podem atènyer, és cert. S'han allunyat massa de la condició humana.
- RAMON - Què hem de fer, doncs ? (Amarg) Hem de deixar que continuïn oprimint-nos ?
- NURIA - No; cal anul·lar-los.
- RAMON - Com ?
- NURIA - Fent prosperar una altra imatge de l'home, la que reivindicuem ara en fer-nos responsables de les nostres accions.
- RICARD - Exacte, Núria. Ara, precisament, veurem un home que se'n fa. (De cara al públic) La carta que un grup de ciutadans va adreçar al ministre de l'Interior i de Control al·ludia, com recorden, les tortures amb què van ser victimitzades unes persones a rel de les manifestacions que hi van haver a favor del dret de vaga. Hi citava el cas de la Núria, la qual fou detinguda abans, en el curs dels treballs preparatoris per a sensibilitzar l'opinió pública. Però això no importa; la van tractar exactament com tots els altres, amb violència física i moral. L'única diferència és que el seu calvari

va començar més aviat i, per tant, fou més llarg. Les vexacions, en canvi, van ser d'una altra mena en el cas d'en Larfis, el periodista que gosà contar la veritat als seus lectors de fronterers enllà i que per això fou processat. La vista, de la qual per força hem de donar una versió molt comprimida, se celebrà a porta tancada. De seguida entendran per què.

El reflector il·lumina la sala del tribunal. El JUTGE, personificat per en JAUME, seu darrera la taula. Al seu davant, dret, hi ha l'acusat, que és en PERE. A la dreta i a l'esquerra seuen el fiscal i el defensor, que són, respectivament, en JOAN i la CARME.

FISCAL (que te un diari a les mans) - L'acusació es fonamenta en l'article 46 de la Llei de Protecció de l'Estat que tipifica el delictes de traïció a la Pàtria i pren la seva base en l'escrit que l'inculpat, el periodista Pere Larfis, va publicar al diari "L'Humble" sota el títol que, traduït, diu així: "Els bastons de la repressió". L'autor falta manifestament a la veritat quan afirma a) "les forces de l'ordre públic, distribuïdes entorn de la plaça de la Independència", b) "uns mil tres-cents manifestants", c) "espontàniament reunits", d) "els agents van fer foc contra la multitud sense provocació prèvia", e) "cinc ferits ingressaren a l'hospital de l'Esperança", i f) "el poble, enfrontat amb els seus agressors". Cal considerar també calumnioses les següents expressions: "el poble bridat", "les forces de la repressió" i "un règim impopular" (Deixa el diari). En efecte, cal fer observar que les forces de l'ordre públic mai no van estar distribuïdes enlloc, sinó que simplement van acudir a tallar els desordres; que el nombre de manifestants no arribava al miler; que hi va haver provocació de la multitud pel sol fet d'aplegar-se sense permís de l'autoritat; que els manifestants es van reunir en obediència a les consignes de grups anti-socials; que a l'hospital de l'Esperança només hi van ingressar tres ferits i que les forces policials no poden ser qualificades d'agressores del poble quan elles mateixes formen part d'aquest poble i en són, de fet, l'élite. Quant a les expressions calumnioses, direm que els ciutadans disposen d'òrgans legals a través dels quals poden manifestar la seva opinió amb total llibertat i que el règim dels Caps Armats no pot ser impopular atès que els mateixos ciutadans van votar unanimitat per la seva continuïtat en el darrer plebiscit, ara fa un any. Per tot plegat, el ministeri fiscal demana que el periodista Larfis sigui condemnat a set anys d'empresonament i a una penya de 250.000 diners.

JUTGE - La defensa té la paraula.

DEFENSORA - L'acusat és innocent de tots els delictes que li imputa el ministeri fiscal. Algunes de les seves dades procedeixen de les notícies d'agències de premsa publicades als diaris del país; em refereixo al nombre de participants a les manifestacions i al nombre de ferits ingressats a l'hospital de l'Esperança. És veritat que després va demostrar-se que aquests només eren tres, ja que els altres dos van ser traslladats a clíniques particulars. Una inexactitud d'informació en la qual van incorrer d'altres publicacions, no constitueix delictes. Tampoc no ho és la manifestació d'opinions personals, tota vegada que el nostre ordenament jurídic reconeix que no es perseguirà ningú per les seves idees. Cal afegir que, en aquest cas concret, algunes de les apreciacions contingudes en l'article de "L'Humble" han estat possiblement exagerades o distorsionades per la redacció, la qual, per començar, és responsable del títol. En l'ànim de l'acusat mai no hi ha hagut la intenció d'ofendre ni de calumniar; s'ha limitat sempre, com ho demostra el seu llarg historial de publicista, a donar fe de la realitat. I formen part d'aquesta realitat els sentiments de les persones que participen en un acte determinat, ara en aquesta manifestació objecte

de l'article incriminat. No s'hi defensa la legalitat de la manifestació, ben a l'inrevés: l'escrit reconeix que, d'acord amb les lleis vigents, era perfectament il·legal. Això no fa que ho sigui l'article. L'acte va tenir lloc i el meu patrocinat n'informava, com era el seu deure de periodista.

FISCAL - Amb la vènia...

JUTGE - El fiscal té la paraula.

FISCAL - Em permetré de fer observar a l'il·lustre lletrat que el ministeri fiscal no discuteix el fet de la manifestació ni el deure d'informar propi dels periodistes. L'acusació es circumscriu a uns conceptes calumniosos i a una descripció inexacta dels fets. Ara, el ministeri fiscal és sensible a l'argument que alguns dels conceptes d'aquesta descripció van ser alterats per la redacció del diari en el qual es publicà l'article. Estem doncs disposats a rectificar les nostres conclusions si hi ha una prova en aquest sentit.

JUTGE (a la Defensora) - Hi ha alguna prova?

DEFENSORA - Bé... El meu patrocinat no conserva cap còpia de l'original que va enviar a "L'Humble"...

JUTGE - En aquest cas...

FISCAL - Amb la vènia... El ministeri fiscal acceptaria com a prova una rectificació pública de l'acusat. Diguem un article, publicat als diaris nacionals, en el qual desmentís aquelles afirmacions, amb l'esment que ha estat sorprès en la seva bona fe i es desolidaritzava, per tant, del contingut d'aquell escrit.

JUTGE - Senyor Larfis... Té la paraula.

LARFIS - Cal entendre que, si rectificava, el ministeri fiscal retiraria la seva acusació?

FISCAL - Demanaria l'ajornament de la causa fins una data posterior a la publicació de l'article. I aleshores demanaria una pena ~~menor~~ menor que el deixaria en llibertat condicional. Fins i tot és possible que tot plegat es reduís a una penyor.

LARFIS - Compren barat, vostès!

JUTGE - Com diu?

LARFIS - Que no accepto. L'article, excepció feta d'una paraula inexacta, probablement per error de traducció, va ser publicat totalment conforme al text que vaig enviar a "L'Humble".

FISCAL (al jutge) - Sollicito una recessió de deu minuts.

JUTGE - Concedida. (Surt)

FISCAL - Senyor Larfis, em pensava que comprendria que tots volem estalviar-li una condemna...

LARFIS - Si és així, més valia començar per no acusar-me.

FISCAL - No podem pas fer els ulls grossos davant d'un fet tan greu. El seu article, a fora, ha mogut molt d'enrenou i ha perjudicat considerablement la imatge del país.

LARFIS - Més greu és que la policia carregués contra un miler llarg de manifestants pacífics i indefensos.

FISCAL - Però vostè no s'adona que amb aquesta actitud fa el joc dels enemics de l'Istme?

LARFIS - Mai no he identificat el règim amb el país, jo.

FISCAL - Així i tot, és un deure de patriotisme defensar les institucions vigents. No en tenim cap més.

LARFIS - No és un motiu per conservar-les, si són injustes.

FISCAL - És que no ho són, senyor Larfis! Vostè creu que és injusta la generositat?

LARFIS (sorprès) - Quina generositat?

FISCAL - Aquesta mateixa que manifestem ara amb vostè. Li donem l'oportunitat de sortir sense dany de la situació enutjosa en què s'ha col·locat.

LARFIS - No. Són vostès que volen que, un cop més, els doni l'oportunitat de tirar l'aigua al seu molí. És ben diferent. I ho volen fer

sense cap mena de respecte a la meua integritat.

FISCAL - Permeti, senyor Larfis... Hi ha integritat en el fet de confessar els nostres errors.

LARFIS - No vaig cometre cap error, senyor Fiscal. Vostè sap tan bé com jo, encara que no ho vulgui admetre, que no gaudim de cap dels drets elementals que generalment es reconeixen a les persones, que hi ha una repressió permanent. Aquest judici mateix forma part del mecanisme de la ~~una~~ repressió. Es del domini públic que la gent esgoten tots els recursos legals abans d'organitzar manifestacions. Vostès els obliguen a una acció il·legal amb el seu silenci. En darrer terme, doncs, són els culpables de les protestes, i així i tot les castiguen brutalment.

FISCAL - Ningú no pretèn que el règim sigui perfecte, senyor Larfis. Els nostres governants ho saben, i per això s'esforcen continuament a millorar-lo. Però com vol que ho facin si els posem bastons a les rodes, si les persones més preparades i intel·ligents, com vostè mateix, es lliuren a la demagògia en lloc de procedir a una crítica constructiva?

LARFIS - Dir amén no ha estat mai una crítica constructiva, senyor fiscal.

FISCAL - Es difícil de parlar amb vostè... (A la Defensora) Si no m'ajuda a fer-lo entrar en raó...

DEFENSORA - La meua missió és defensar-lo, i malament ho faria si li aconsellava de perjudicar-se.

FISCAL (esbalaït) - Perjudicar-se? Quan estic interessat a estalviar-li uns quants anys de presó?

DEFENSORA - A canvi de rebaixar-lo com a professional i com a home. Hi ha coses pitjors que la presó, senyor Fiscal; la corrupció és infinitament més greu.

FISCAL - Amb aquestes idees em sembla que no anirà gaire lluny. No hi aniran ni vostè ni el seu patrocinat.

DEFENSORA - No es tracta d'enfilarse, perquè en el fons vostè no es refereix a res més; es tracta de ser honest. Sap què vol dir, això, senyor fiscal?

FISCAL (cínic) - Sí. En aquest cas concret, veure's desposseït de tots els drets civils...

LARFIS - Que són zero.

FISCAL -... i passar-se set anys en una cel·la.

LARFIS - Reflexionant sobre la justícia temperada de generositat, oi?

JUTGE (que entra) - Es reprèn la sessió.

S'encenen de nou els llums. Aquest cop els actors no enretiraran els mobles, sinó que hi afegiran cinc cadires, una d'elles al costat de la que ocupava el JUTGE, o sia dalt de la plataforma, darrera la taula.

RICARD (de cara a la sala) - I així és com el nostre amic Pere va veure's condemnat a set anys d'empresonament i a una penyora de cent cinquanta ~~mil~~ mil diners per haver parlat honestament d'uns fets que molestaven el sistema.

RAMON - Però escolta... Si el van condemnar a set anys, com és que no està tancat?

RICARD - Es molt senzill; el seu advocat va recórrer al Suprem, com es fa sempre, i aquest tribunal encara no ha assenyalat el dia del judici.

RAMON - Que serà final.

RICARD - Exacte. Ja veurem què en sortirà. Ell no es fa il·lusions, sobretot perquè ja tenia antecedents que el feien políticament suspecte.

EMMA - Oi que és ell qui va publicar aquella fotografia de l'Assemblea de Columna on es veia que els assistents protestaven?

RICARD - Sí. Només que el peu deia que manifestaven la seva alegria

per les conclusions aprovades.

EMMA - Ja me'n recordo. Tothom es va fer un tip de riure, d'amagat, és clar, perquè els assembleistes feien una cara llarga, enfadada, que ben poc s'avenia amb un estat de satisfacció. Vostè no va riure, senyor Subordinat ?

SUBORDINAT - Les faltes de respecte a l'autoritat només fan riure els enemics de l'ordre.

EMMA - Mentre les faltes de respecte al poble només fan riure l'autoritat. I s'acaben, normalment, amb una promoció dels ofensors. El sots-ministre i el secretari primer, que dirigien l'Assemblea, ara són respectivament ministre i sots-ministre.

SUBORDINAT - Al capdavant van aconseguir que les conclusions s'aprovesin per unanimitat, oi ?

RICAR - Una unanimitat força curiosa, com mostrarem de seguida. Precisament en aquesta Assemblea es va procedir d'una manera tan característica del govern dels Caps Armats, que ja havíem convingut amb aquests nois que ens hi referiríem. (De cara al públic). De segur que molts de vostès no han oblidat aquelles reunions en les quals es pretenia de consultar el poble treballador de cara a una modificació de les normes laborals i fins i tot d'una reforma més o menys en profunditat dels òrgans sindicals. Els diaris en van parlar amb les expressions triomfalistes de costum. Abundaven els títols que deien : "La democràcia en acció", "El poble imposa la seva voluntat", "Una gran victòria del món del treball", i d'altres per l'estil. La realitat, però, va ser ben diferent, i ara els en donarem una petita mostra que els permetrà de veure com els treballadors voten contra el dret de vaga pel qual mesos després es llançaran al carrer... Inútil d'afegir que els dos personatges de darrera la taula són els jerarques.

S'apaguen els llums i el focus se centra en el local on té lloc l'Assemblea de Columna. En JOAN i en JAUME personifiquen els Sots-ministre i el Secretari primer; davant la taula, asseguts, en PERE, LA CARME, LA MURIA, en RAMON, en RICARD, i l'EMMA.

SOTS-MINISTRE (discursant) - ... la maduresa de què incessantment dona proves el món assalariat del nostre gloriós país, constitueix un motiu d'orgull per als homes que, com nosaltres, hem contribuït a formar una consciència social apta i sana des d'uns òrgans que són, diguem-ho amb legítima satisfacció, més d'assessorament que no pas de comandament. Sempre ha estat la nostra aspiració més pertinax d'incorporar a la legislació laboral totes les conquestes harmonioses que garantitzen la seguretat, la dignitat i la protecció suficient de tots els homes i dones que amb el seu esforç constant i repercutible donen dies de glòria i de riquesa a la pàtria. Uns desagraïts seriem si nosaltres, els dipositaris concrets de la confiança del poble, consentida i reiterada un cop i un altre cop en tot de manifestacions espontànies que ens arriben amb motiu d'efemèrides nacionals, no ens féiem ressò de totes i cadascuna de les voluntats més nobles de la comunitat treballadora, la qual, amb el seu seny, ens mostra el camí del demà i ens facilita d'evitar trampes i recaigudes en els errors funestos d'un passat encara abastable en el temps però infinitament reulat en l'esperit, quan una nova generació, formada en les valors d'un patriotisme serè i equànime, renega de demagògies estriils i genèticament inoperants que, antany, destruien la nostra convivència feraç. Estic segur, ben segur, d'interpretar degudament l'esperit d'aquesta assemblea quan afirmo amb la veu clara i alta que no retrocedirem, que cada pas serà un pas en ferm. (Pausa) Un desig robust d'escorcollar fins a l'entranya més pregona tots els condicionaments de la vida laboral ens ha fet inscriure en l'agenda la pa-

raula "vaga".

VEUS - Això, això !

SOTS-MINISTRE (impertorbable) - Però estic massa familiaritzat amb el pensament de la classe treballadora, a la qual pertanyo, si no pèdret de naixença, en raó de les meves funcions, per creure que hi pugui haver desacord sobre un privilegi que contradiria totes les conquestes adquirides, no sense esforç, en el curs de la nostra gestió. Sí, amics i companys, cal que parlem sense embuts. El mecanisme de participació a través de convenis, els conductes de comunicació entre el capital i el treball, el marge de diàleg que la nostra legislació estableix entre l'obrer i l'empresari i l'existència de tribunals especial davant dels quals es ventilen imparcialment el petits conflictes que ocasionalment puguin sorgir d'una interpretació inadequada de les lleis, fan inútil i repetitiu, com tots saben, la promulgació d'un dret que perjudicaria en primer lloc l'humil operari, el modest oficial...

CARME - Demano la paraula !

SECRETARI PRIMER - Ordre, ordre ! El senyor Sots-ministre...

SOTS-MINISTRE - No, no ! Aquí sóc un company més, un obrer entre tants, ja ho he dit. Només això m'autoritza a parlar en nom vostre i a fer-me el portaveu de tots quan us oposeu d'una manera tan assenyada a la introducció d'unes pràctiques ja superades i danyines que tan sols es conserven als països més retrògads. Aquí, convençuts com estem per les nostres realitzacions imponderables que anem a l'avançada de la civilització, estem decidits a donar un exemple modelic als falsos progressismes inspirats per egoismes bastards de classe. Seria ofendre-us discutir...

RICARD - No, no ! Cap ofensa...

PERE (que s'aixeca) - Voldria fer observar al senyor Sots-ministre que alguns, entre nosaltres...

SOTS-MINISTRE - Comprenc, comprenc perfectament. Ens esperen feines més urgents, inajornables, i també jo lamento ben de debò que, per un escrúpol de consciència, m'hagi vist obligat a referir-me a un tema sobre el qual tots plegats ens hem definit prou clarament altres vegades.

RAMON - Quines altres vegades ?

PERE - Amb tots els respectes, el senyor Sots-ministre m'ha interpretat malament. Insisteixo que cal...

SOTS-MINISTRE - Ben cert, ja hem perdut prou de temps.

NURIA - Protesto ! (S'aixeca de la cadira) Demano que...

SOTS-MINISTRE - Totalment d'acord. He abusat de la vostra paciència. Per unanimitat, doncs, s'aprova...

TOT DE VEUS - No ! No !

EMMA - Que es procedeixi a votació !

SOTS-MINISTRE - Sí, una formalitat que sempre està bé. Votació a mans. Que mai no pugui ésser dit que no procedim democràticament. Tots els qui estiguin contra el reconeixement del dret de vaga...

Ningú no alça la mà.

SECRETARI PRIMER (va comptant les mans abaixades) - Una, dues, tres, quatre, cinc...

SOTS-MINISTRE - Per unanimitat ! L'Assemblea, doncs, decideix de no reconèixer el dret de vaga.

Tothom abandona els seients, i ara sí que alcen els braços !
Se senten xiulets i protestes.

CARME A Quina Assemblea ?

RICARD - Que no som bens !

PERE - Exigim la dimissió immediata !

NURIA - Visca la vaga !

EMMA - Vaga, vaga, vaga !...

SOTS-MINISTRE (sense immutar-se) - Per unanimitat !

S'apaga el reflector i s'encenen els llums. En RICARD, en RAMON i l'EMMA tornen a primer terme de l'escenari mentre els altres esbossen un menjador modest a l'esquerra: taula, quatre cadires, un bufet i televisió.

RICARD (de cara al públic) - Per unanimitat, sí senyors !

SUBORDINAT (amb sobtada violència) - Vostès no hi eren ! Parlen per boca d'ase !

RICARD (se li gira) - No, nosaltres tres, no hi érem. Però hi eren dos dels nostres col.laboradors espontanis i molts d'altres que, al seu moment, ho van explicar. En veu baixa, naturalment, i entre amics, perpor de les represàlies. Li'n podria presentar algun que ara forma part de les Milícies del Poble i no és gaire lluny d'aquí. Hi vol parlar, senyor Subordinat ?

SUBORDINAT - L'únic que vull és que s'acabi aquesta farsa.

RAMON - Què espera, doncs ?

SUBORDINAT - Com, què espero ?

RAMON - Sí. La farsa, encara que faci estrany, no es representa aquí, en aquest escenari, sinó fora, i vostès fa molts anys que en són els actors. No els cansa, una funció que dura tant de temps ?

EMMA - No siguis ingenu, Ramon ! Com vols que els cansi ? Els qui saben de que parlen sempre han dit o escrit que, un cop s'ha tastat el poder, mai no se'n té prou. Cada dia se'n vol més, i se'l vol fer durar...

RAMON - Quin poder ? Sí, ja ho sé, els Caps Armats que manen en tenen. Són els amos. Però i els altres gràcies als quals ells continuen a cavall ? Fixa't per exemple en aquest mateix Subordinat... Obeeix unes ordres que ni pot discutir. Funciona com una mena de balança automàtica.

SUBORDINAT - Té la llengua molt llarga, jove ! Compte que no la hi escapcin !

RAMON - En tot cas, no ho farà pas vostè. O, si ho fa, serà perquè li ho manaran, no en virtut de cap decisió pròpia. No s'adona que viu en el nivell més elemental possible ?

RICARD - Des del seu punt de vista, té poder, Ramon, atès que sota seu encara hi ha algú més allunyat que ell de l'indret on es donen les ordres.

RAMON - Ningú no està més allunyat de l'indret on es donen les ordres que el funcionari encarregat de comunicar-les o d'executar-les. Al capdavant de tot de l'escala, hom ja no participa del sistema i, per tant, té la mínima llibertat de desaprovar-lo, d'oposar-s'hi, de combatre'l. Crea, doncs, una altra font de poder, com passa sempre que ens nnguem a ser uns mers instruments. Aquest bon home, tan soberg, no té pas més poder que un martell; una mà l'aciona com i quan vol, li fa esberlar cranis o clavar claus, i ell tan tranquil...

SUBORDINAT - Mai no he obeït una ordre que em repugnés !

RAMON (el fita amb atenció) - Permeti... Quants anys fa que ocupa un lloc en l'administració ?

SUBORDINAT - Hi sóc des de la instauració del govern providencial.

RAMON - I durant tots aquests anys, quantes vegades ha desobeït una ordre ?

SUBORDINAT - Cap.

RAMON (mentre tots riuen) - No cal que en parlem més, doncs !

SUBORDINAT - Es que mai no m'han donat cap ordre objectable.

EMMA - Ni quan el feien torturar una noia ? (El Subordinat no contesta)
Què pensava, aleshores ?

SUBORDINAT - Que la pàtria és més important que les persones.

RAMON - Però això que vostè en diu la pàtria la formen les persones, precisament.

SUBORDINAT - Segons quines.

EMMA - I vostè és de les que la formen, oi ?

SUBORDINAT - Modestament, sí.

RICARD - Per què ?

SUBORDINAT - Bé... La formen tots els bons ciutadans.

EMMA - I què cal entendre, per bon ciutadà ?

SUBORDINAT - El qui obeeix les lleis.

RAMON - Aleshores, senyor Subordinat, els Caps Armats no són bons ciutadans.

SUBORDINAT (esbalaït) - No blasfemi, jove !

RAMON - Ells fan les lleis, però no les obeeixen. El nostre codi castiga expressament no tan sols el crim i la crueltat, sinó també la falta d'assistència a tots aquells que es vegin amenaçats. La tortura és una crueltat. I ells ho saben prou bé. La prova és que no toleren que se'n parli. Ni d'això ni de tantes altres coses que suposen una crueltat més subtil, més refinada, i que afecten grans capes de la població fins i tot innocent del delictes de rebel·lar-se, de protestar. (Es va animant) No és cruel, per exemple, fer dentetes a la gent amb tot de béns de consum, amb tot de comoditats que no estan al seu abast normal perquè el preu que tenen no guarda cap relació amb els jornals ?

RICARD - No t'exaltis, Ramon.

RAMON - No hi puc fer més. No sé si per sort o per desgràcia, però jo diria que és per sort, encara tinc una gran capacitat d'indignació davant la injustícia permanent d'una societat estúpida i hipòcrita que ho vol tot, la dona borratxa i el vi al bocoi...

RICARD (somrient) - Ara et poses solemne...

RAMON - Potser sí. Però és veritat, oi ? La gent, no ho pots negar, duen una vida escarrassada i miserable

SUBORDINAT - A cada casa, per modesta que sigui, hi ha un televisor...

RAMON - I tots tips, eh ?

SUBORDINAT - Si hi havia tanta misèria com vostè vol suposar, ben poca gent disposarien d'aquest instrument de cultura.

EMMA - Una cultura que esclavitza és una contradicció en termes. Se suposa que la cultura ha d'alliberar. Vostè ho deu confondre amb la propaganda.

RICARD - Una propaganda que, a més, sovint es paga amb una infinitat de sacrificis. Tothom té un televisor, ha dit vostè. I hauria pogut afegir també que tothom té cotxe, rentadora automàtica o nevera. Exacte. Tothom, o gairebé tothom, ho té. Però en quines condicions ? Ho vol veure, senyor Subordinat ? Potser li serà útil, a vostè que viu en un món una mica irreal... S'adonarà que entre la gent senzilla, que són els més, la comoditat es paga amb la incomoditat. Una altra de les contradiccions de la nostra ~~mudança~~ societat. Els nostres col·laboradors ens en faran una petita demostració.

S'apaguen els llums i el focus il·lumina l'escena del racó. El Fill i la Filla (JAUME i NURIA), seuen a taula. La Mare, personificada per la CARME, els serveix. Després entra en PERE, que fa de Pare. El televisor, d'esquena a a la sala, funciona amb un volum de so discret per no interferir en la conversa.

FILLA (arrufa el nas) - Altra vegada cols ?

MARE - I que no faltin, noia.

FILLA - Tens poca imaginació.

MARE - Què vols dir ?

FILLA - Que hi ha d'altres coses.

MARE - Ahir us vaig donar bledes, em sembla.

FILLA - I abans d'ahir cols, i ara fa dos dies bledes. Per això dic que tens poca imaginació.

MARE - Pocs diners, deus voler dir.

FILL (queixós) - Cada hora de menjar hem de parlar del mateix ?

PARE (que entra) - Hola !

FILLA - Hola, pare.

FILL - Bona nit.

MARE - Si que vens d'hora, avui...

PARE - Han suprimit les hores. Ja et vaig dir que se'n parlava.

MARE (posa un altre plat a taula) - Doncs mira que farem goig ! Precisament aquest matí han vingut a cobrar la mensualitat del televisor i no he pogut pagar-la.

PARE (s'asseu cansadament) - Ja tocava ?

MARE - Els mesos passen volant. He dit que tornés dissabte. Confiava en aquests diners.

PARE - Caldrà que s'esperin, doncs.

MARE (el serveix i s'asseu) - Si volen rai ! Recordeu que ens van dir, el mes passat.

FILLA - No els costa gaire, d'amenaçar.

MARE - Mentrestant, les carades les rebo jo.

PARE - Que t'ha faltat, potser, el cobrador ?

MARE - Faltat, no. Diu que ja està tip d'haver de repetir les visites. Estava de malhumor.

FILL - No devem pas ser nosaltres sols que ens endarrerim.

MARE - Raó de més per enfadar-se. No em pots donar res, tu ?

FILL - Aquest mes he de pagar l'assegurança del cotxe. I ben just hi arribaré. L'han apujada, saps ?

PARE (tot menjant) - Massa coses.

FILL - Com ? Ho dius pel 600 ?

PARE - Ho dic per tot plegat. Heu comptat mai quantes coses estem pagant mes darrera mes ? De primer era el pis...

FILLA - No em vam trobar cap de lloguer al nostre abast.

PARE - No, no el vam trobar. I per això en vam haver de comprar un que ens costa el doble del que ens van dir, o del que ens pensàvem que ens van dir... El pis, doncs. Després, és clar, la rentadora i la nevera... No dic res, perquè ho necessitem. (A la dona) Ni tu ni jo no som els mateixos d'abans i el mercat és lluny... Llavors vas voler el televisor...

FILLA - Es normal, eh ?

PARE - Sí, sí... (Al fill) I tu, el cotxe...

FILL - Bé he d'anar a treballar, oi ? Si només treballés en un lloc, com tu, encara podria agafar el metro, o l'autobús, però vaig a dues cases i m'he d'espavilar si no vull perdre el temps amb els transports públics.

PARE - No ho nego pas. Es possible que necessitis el cotxe.

FILL (molestat) - Com, que és possible ? El necessito. A veure si ara em vindrà a regatejar...

PARE (alça la mà per interrompre'l) - No et regatejo res, jo. Si algú et regateja algunes coses, és la societat.

FILL - Home ! Si em permet de comprar-ho, no m'ho regateja...

PARE - Aquesta és la qüestió, ja que sembla que t'interessa. T'ho regateja des del moment que, per tenir-lo, t'obliga a fer més hores de feina. No t'adones que, si pots tenir cotxe, és perquè tu permetes que els capitalistes t'estafin més que abans ?

FILL - Ho dius per les hores extraordinàries ? Les paguen doble...

PARE - Ben cert. Les paguen doble per poder vendre més. Ets tu, som nosaltres, que paguem aquestes hores. Sempre hem pagat nosaltres, però ara paguem més que mai. I en més d'un sentit. Tots correm com uns esperitats, no parem mai a casa, no tenim temps d'interessar-nos per res i, si per casualitat ens sobren cinc minuts, ens els passem abocats a la televisió perquè ens convenci que encara hem de comprar això, allò i allò altre.

FILL - Ja ho entenc. Tu voldries que no hi hagués ni cotxes ni televisió, o que no n'hi hagués per nosaltres.

PARE - Voldria, precisament, que fossin per nosaltres. Es ara que, ben a

l'inrevés del que tu creus, no ho són. Ho tenim, sí, però no com hauria de ser. Vull dir que, de fet, ens tenen elles a nosaltres, aquestes coses.

MARE - Ja és això, ja. Per ara... Bé, el que jo voldria saber és què li he de dir, a aquest home, quan torni.

FILLA - Per què no els demaneu a la tieta, els diners ?

MARE - Res de tieta ! Amb una vegada en vaig tenir prou.

PARE - I tampoc no és cap solució. Els diners que demanes, s'han de tornar.

FILL - Es poden tornar en un moment que les coses no vagin tan justes.

PARE - Que no hi van sempre ? De què estem parlant, si no ? Potser valdria més que ens el deixéssim prendre...

FILLA - Això, no ! Precisament ara que al vespre fan aquelles pel·lícules velles... I què dirien, els veïns ?

S'han acabat les cols i la MARE s'aixeca.

FILL - Si podia aconseguir que el senyor Ramir m'avancés una part del sou... Es clar que no li agrada.

PARE - Ho has fet massa sovint. I després, a cap de mes, et quedes coix.

MARE (que torna amb un plat de mandonguilles) - Què fem, doncs ?

FILL - Fas veure que no ets a casa. No contestis, si truquen.

FILLA - Hi ha una altra solució. Vaig veure l'anunci d'una casa que, si tens televisor, te'n ven un altre de més modern a canvi del vell. T'abonen cinc mil.

PARE - No podem pas vendre una cosa que encara no és nostra.

FILL - I és clar que ho és ! Mentre anem pagant... I amb aquests diners podríem fer-ho.

PARE - A veure si ho entenc... Proposeu que, en lloc de pagar un aparell en paguem dos : el vell que ja no tindrem i el nou que entrarà a casa. Perquè aquests de l'anunci també deuen voler cobrar, suposo.

FILLA - Més endavant.

PARE - Sí, mes endavant. I voleu dir que aleshores ja se us haurà acudí un altre embolic, oi ? Probablement la manera de pagar-ne tres en lloc de dos...

FILL - No ho compliquis, pare !

PARE (sorprès) - Jo ?

FILL - Ara les coses es fan així. Ja n'estem cansats, els joves, de viure en l'estretor !

S'apaga el reflector i s'encenen els llums. Nois i noies tornen a la dreta de l'escenari, on només deixen dues cadires i la taula, sobre la qual disposen cinc telèfons i un intercomunicador.

RICARD (de cara al públic) - Cal fer-hi comentaris ? Ben cert, estem cansats de viure en l'estretor i, per sortir-ne, estem disposats a que ens xuclini fins la darrera gota de sang. Ho tenim tot, si ens avenim a fer de bèsties d'escarràs... Què opina, ara, senyor Subordinat ?

SUBORDINAT - Que hi ha ben poques famílies com aquesta. Es atípica. El vell és un marxista.

RICARD - Escassament. Un home de sentit comú, si de cas.

SUBORDINAT (sarcàstic) - I per això es queixa del benestar general ?

EMMA - No hem vist pas que hi hagi cap benestar, en aquesta llar. Hi ha tota mena d'objectes, sí, però quin benestar és aquest que t'obligua a menjar les coses més barates, a viure sempre amb l'ai al cor, a treure el fetge per la boca ?

SUBORDINAT (despectiu) - Són gent que no se saben organitzar.

RAMON (riu) - De segur que en això té raó ! Si se sabessin organitzar, tal com ho entén vostè, explotarien algú altre.

RICARD - Exacte. Tal com anem a veure immediatament. Perquè un dels

nostres amics, en Jaume, ha treballat prop de dos anys amb un home que estava ben organitzat. Creiem que es troba en situació de presentar-nos-el en una de les seves facetes característiques.

El focus il·lumina la taula darrera la qual seu en JAUME en el seu paper de CAP D'INDUSTRIA. Truca un dels telèfons.

CAP D'INDUSTRIA (agafa l'aparell) - Sí... Passi-me'l--- Ordel ? Sí, el volia veure... Ja deu saber que es parla d'un augmeny de jornals ... A entrada d'hivern, sembla... Ah, ja es diu fins i tot això ? ... Cinc o sis?... No ens podem deixar agafar amb els pixats al ventre, doncs... T'ho congelen i... A primera hora... No, segons els models... Jo diria, així, per sobre, un dotze sobre els de luxe i un divuit sobre els populars... Ja ho dicidirem... Sí, això, faci números.... Finsa la tarda... Bon dia. (Penja, agafa un altre telèfon i comença a discar; s'interromp en sonar l'intercomunicador. L'obre). Sí ?...

VEU DE LA SECRETARIA - Senyor Director... Hi ha la comissió.

CAP D'INDUSTRIA - Quina comissió ?

VEU DE LA SECRETARIA - La del taller de planxisteria. Recordi que fa dies que volen parlar amb vostè sobre això de les condicions de seguretat en el treball...

CAP D'INDUSTRIA - No tinc temps, ara. Que enviïn una comunicació per escrit.

VEU DE LA SECRETARIA - Però ells...

CAP D'INDUSTRIA - Per escrit. (Tanca, torna a discar el número de primer i espera un moment) El senyor Draus ?... Sí, jo mateix... Gràcies... Draus ?... Si, sí, bé... Naturalment... Hem de parlar d'una altra campanya... Sí, es preveu un reajustament i cal... (Truca un altre telèfon i, automaticament, l'agafa). Un moment, Draus... (A l'altre aparell) Digui.... Ah, ets tu !... Com de costum... No podria esperar, això?... L'has vist, tens por que... Cinquanta-vuit mil ! Ja cal que sigui una meravella... Diamants, sí... Bé, inversió... Ets tu qui invertirà... (Somriu) Ja ets tu-na, ja !... Sí, demà al vespre, ja ho saps... Com puc dir que no ? ... Em deixaràs sense camisa, nena ! ... Sí, encarrega... Jo també... Sí... Adeu. (Penja i torna a parlar amb el seu agent de publicitat) Draus ?... Com deia, doncs, cal orquestrar una campanya en la qual se subratllin especialment els avantatges addicionals... Sí, sí, petites innovacions... Hi treballem sempre... Li prepararé un "dossier" per aquest vespre i demà... Precipitat ?... No, si no demano res de definitiu... (Sona l'intercomunicador, però no en fa cas). Un primer esbos... Un intercanvi d'idees... He pensat coses que... Cap allà a mitjan mes... Em truca, doncs... Sí, sí, així... D'acord. Fins demà, Draus. (Penja i agafa un altre telèfon. Truca l'intercomunicador i l'obre). Què passa, ara ?

VEU DE LA SECRETARIA - La comissió, senyor Director...

CAP D'INDUSTRIA (emprenyat) - No els ha dit que no els podia rebre, que m'ho diguin per escrit ?

VEU DE LA SECRETARIA - Es que no volen, senyor Director.

CAP D'INDUSTRIA (estupefacte) - Que no volen !

VEU DE LA SECRETARIA - Diuen que ja s'està ajornant massa, aquesta qüestió.

CAP D'INDUSTRIA (cada cop mes indignat) - Però què s'han cregut ? Que només hi són ells, a la fàbrica ? Que no tinc cap més feina a fer que discutir si una aixeta enrampa ?... No em molesti més per aquest assumpte, entèn ? (Tanca l'intercomunicador i es passa la mà pel front i pels cabells amb un gest encara exasperat. Torna a agafar un aparell i disca) El senyor Clor... No ha vingut, encara ? ... Que em truqui quan torni, doncs.... No hi fa res que sigui tard... Fins a les dues aquí i després a casa... Sí. Bon dia. (Penja, es treu una cigarrera d'or de la butxaca, però no té temps

d'obrir-la, perquè es dispara de nou l'intercomunicador). Si...
VEU DE LA SECRETARIA - Perdoni, senyor Director... Amenacen amb una protesta de...

CAP D'INDUSTRIA - Com diu ?

VEU DE LA SECRETARIA - Si no els rep faran una ~~immensa~~ vaga de braços caiguts fins...

CAP D'INDUSTRIA - No ho poden fer, és il.legal... Hi ha uns conductes reglamentaris...

VEU DE LA SECRETARIA - Diu que ja els han esgotat.

CAP D'INDUSTRIA (entre indignat i sarcàstic) - Ah, sí ? I qui és, que ho diu ?

VEU DE LA SECRETARIA - El cap de la comissió, en Josep Bosta.

CAP D'INDUSTRIA - Sempresón els mateixos, és clar... Gràcies.

VEU DE LA SECRETARIA - Què els dic ?

CAP D'INDUSTRIA - Que qui sembla vents recull tempestats. (Tanca al moment que truca un telèfon; l'agafa) Digui... Ah, hola, Clor... T'he trucat, sí... També em volies parlar ? ... De segur que és pel mateix... Exacte, les accions Orstasa... Totes, sí... Es el moment oportú, em sembla... Golanisa, potser ? O Motalsa ?... Mig i mig, doncs... Sí, ja ho sé, vuit-centes trenta-cinc mil, comissió a part... Quedem així... Ja em tindràs al corrent. Adeu... (Penja, fa un gest com si recordés alguna cosa desagradable, torna a despenjar i disca) L'inspector Dorèn ?... Ah, això si que és sort !... Si, hi ha un petit problema... Res de greu, potser, però més val matar-ho de seguida... M'amenacen amb una ~~immensa~~ vaga de braços caiguts... Els de planxisteria... Sí, no cal que... Faci el que pugui... El capítost sembla que és un tal Josep Bosta... Ja el coneixen, oi ?... Hi confio... Ja ens veurem... I gràcies.

S'encenen els llums. Els nois i noies enretiren els mobles del menjador de l'altra banda i els substitueixen per un banc de passeig.

RICARD (de cara al públic) - Es exemplar, oi ? Que es parla d'un augment més o menys problemàtic del sou ? Doncs apa, a apujar de seguida el preu dels productes perquè creixi encara el marge de beneficis ! Com s'ho faria, si no, el pobre home, per conservar l'amor d'una amigueta cada dia més exigent, prou capritxosa per enamorar-se de joïells de cinquanta-vuit mil diners ? Hi ha coses que s'han de pagar per força. A ella no se li pot pas enviar la policia, si es decideix a fer vaga de llit !

RAMON - Vaga de cames caigudes, és clar. O tancades.

SUBORDINAT - Són indecents !

RICARD - No, senyor Subordinat. Es indecent de llençar la policia contra uns obrers mal pagats, qui sap si mantinguts en un estat permanent de provisionalitat, a base de contractes de tres mesos que es van renovant. Perquè n'hi ha, d'aquestes combines.

RAMON - O, si molt convé, sublogats per prestamistes que els han fet firmar papers en blanc, sense data...

SUBORDINAT - Vostè sap que és perfectament il.legal, això !

EMMA - I vostè també deu saber que hi ha un mercat públic, conegut de tothom, de gent que venen la seva força de treball per gairebé no res, i sense condicions.

SUBORDINAT - Costa poc de dir-ho. Vostès no es paren en barres, quan es tracta de difamar. No ho consentiré ! A fe que no ! Tot això, que ja seria d'un mal gust intolerable discutir-ho en privat...

RICARD - Mal gust, diu ? A vostè li sembla, de debò, que és una qüestió de gust ?

SUBORDINAT (sever) - De gust i d'ètica !

EMMA (esbalaïda) - De quina ètica parla, aquest bon home ?

SUBORDINAT - Mai no ha estat moral calumniar.

RAMON - A qui calumniem ?

SUBORDINAT - A la societat. A una societat prou responsable.
 RICARD - Permeti, senyor Subordinat. Això ho podrà discutir, després, amb els protagonistes de la petita escena que ara presencià. O amb un d'ells, si vol, perquè en Pere, en la seva qualitat de periodista preocupat per la problemàtica social, va seure, un dia, al banc dels desocupats...

S'apaga la il·luminació general i el focus se centra en el racó on seuen en PERE, en JOAN i en JAUME.

JOAN (continuant una conversa) - ... vuit mesos, ja.

JAUME - Se't va acabar el subsidi, doncs.

JOAN - Sí. Per sort, no sóc casat.

JAUME - Jo tinc dona i dos marrecs...

PERE - No treballa, ella ?

JAUME - Fa feines, quan pot... No és fàcil, amb la quitxalla.

JOAN - No t'hi pots quedar tu ?

JAUME - Ningú no em portarà res, a casa. Si ni buscant...

PERE - Sí, això sí.

Callen en veure entrar/en RICARD en el seu paper de PRESTAMISTA. L'home, però, no els diu res; es limita a passar lentament, mirant-los.

JAUME - Em pensava...

JOAN - Sí, jo també ho hauria dit.

JAUME - Deu ser tard, ja...

PERE - L'hora de dinar, gairebé.

JAUME - De dinar !

Tornen a callar, perquè el PRESTAMISTA ha retrocedit. Ara s'atura, però no diu res. Hi ha un silenci que trenca en JAUME.

JAUME - Busca jornalers, potser ?

PRESTAMISTA - Potser... Que esteu per llogar, vosaltres ?

JOAN - Sí.

PRESTAMISTA - Tots tres ?

JOAN - Tots tres.

PERE - No té una cigarreta, senyor ?

PRESTAMISTA - No fumo.

PERE - Ja m'ho semblava.

PRESTAMISTA - Què és, això, una impertinència ?

PERE - Un comentari.

PRESTAMISTA (després d'un silenci, a en Joan) - Podria ocupar dos homes. Peonatge, a començar de seguida.

JOAN - Avui mateix, si vol.

JAUME - Quant paga ?

PRESTAMISTA - Vint. I a tres si hi ha hores.

JAUME - Però senyor ! No pago ni el pis, amb això !

JOAN - No arriba ni al mínim...

PRESTAMISTA - Treballa molt just...

PERE (als companys) - Totsens hem de sacrificar, homes !

PRESTAMISTA - Molt bé, no en parlem més. (Fa com aquell que se'n va).

JAUME - Espera !... Si ho podia millorar una mica...

JOAN - Diguem trenta-cinc ? I a sis les hores ?

PRESTAMISTA - No hi puc arribar.

JAUME - Hi ha assegurança ?

PRESTAMISTA - No t'amoïnis, per això. Si et passava alguna cosa, s'arranjaria.

JAUME - Ja entenc...

PRESTAMISTA - D'acord, doncs ?

JOAN - Per vint ? No...

PRESTAMISTA - No els deus pas guanyar, ara, oi ?

PERE - Això sí que és burlar-se'n...

PRESTAMISTA (sense fer-li'n cas, a en Jaume) - Tu què dius?

JAUME - Tinc dona i fills. No puc. Trenta?

PRESTAMISTA - Faré un esforç i que no se'n parli més : vint-i-cinc. I tres cinquanta les hores.

JOAN - No farem res.

PRESTAMISTA - Com us sembli. (Torna a fer com aquell que se'n va).

JAUME - D'acord, vint-i-cinc.

PRESTAMISTA (s'atura i mira en Joan) - I tu?

JOAN - No sé...

PRESTAMISTA - Com vulguis; ningú no et força.

PERE - Ja es veu.

JOAN - Molt bé; compteu-hi.

PRESTAMISTA (es treu una tarja de la butxaca i els l'allarga)- Demà a les set, aquí

JAUME - Per qui preguntem?

PRESTAMISTA - Ja em veureu.

PERE - I jo?

PRESTAMISTA - Només necessito dos homes.

PERE - I no fumeu.

El PRESTAMISTA s'allunya sense contestar. En JOAN i en JAUME es miren. Hi ha un petit silenci.

JOAN - Som uns acollonits!

JAUME (remuga, avergonyit) - Un dia ha de canviar, això...

S'apaga el focus i s'encenen els llums. En RAMON avança cap al banc i s'adreça a en PERE.

RAMON - M'ha agradat molt, aquest detall de la cigarreta.

EMMA (que l'ha seguit, més enrera) - Sí, molt encertat.

PERE (riu) - No us penseu, és autèntic.

RICARD (que també ha sortit de nou) - M'ho he pensat. Aquestes coses no s'inventen. No sé si el senyor Subordinat...

Però l'home ha desaparegut d'escena. Hi ha una breu pausa desconcertada.

EMMA - No hi és!

RICARD - Ha fugit!

Tots, inclosos els nois i noies que han pres part en les diferents escenes, avancen cap a primer terme.

RAMON - No pot haver anat gaire lluny.

EMMA - El local està ocupat per la Milícia... Es deu haver amagat.

RICARD - No m'agrada... (Crida cap dins) Julià!

Es tornen a presentar els cinc milicians d'una estona abans; el Cap avança.

JULIA - Hi ha dificultats?

RICARD - Ha desaparegut el Subordinat. No l'heu vist?

JULIA - No. Però ningú no pot sortir de l'edifici. Vigilem totes les portes.

RAMON - Per què no t'assegures si algú ha tractat de passar amb alguna excusa?

RICARD - Si ha aconseguit de sortir, això pot acabar malament.

JULIA - Les ordres són que ningú no surti sense la meua autorització expressa.

EMMA - Pot haver saltat per una finestra.

JULIA - No ho sé... No he negligit cap precaució. De tota manera, escorcollarem el local de dalt a baix. Veureu com us el porto en un no res. (S'adreça als seus homes). Vosaltres tres mireu els camerinos a partir de l'esquerra; sistemàticament i a fons. (A l'altre mili-

cià) Tu vens amb mi; comprovarem les sortides.

Se'n van tot cinc. A partir d'aquest moment, se senten sorolls de l'activitat dels milicians darrera l'escenari.

RAMON - El nostre defecte capital és que som massa considerats.

EMMA - Què volies que féssim ?

RAMON - El podíem haver lligat en una cadira, per exemple.

RICARD - No t'amoïnis. Ja has sentit què ha dit en Julià.

RAMON - I si així i tot s'ha escapat ? D'aquí a dos minuts tindrem la policia aquí. I, si convé, l'exèrcit i tot.

EMMA - No cridis el mal temps !

JOAN - Què fem, nosaltres ? Continuem ?

RICARD - No ho sé... Potser valdrà més esperar a veure com acaba això.

En RAMON s'atansa al magnetòfon, que encara estava engegat, i maneja els botons.

NURIA - Pot costar, de trobar-lo.

JAUME - Sí; en un teatre hi ha molts amagatalls.

RICARD - No. Si hi és, el trobarem. Al capdavant, no coneix els topants

EMMA - Potser sí. Hi deu haver vingut sovint, aquí.

RICARD - A la sala, si de cas. No crec... (Calla, perquè en RAMON ha engegat el magnetòfon).

MAGNETOFON (amb les veus corresponents) - ... cinta nova... La necessitem. Aquests han decidit d'escenificar els seus testimoniatges... Escenificar ? Però tu, si això és magnífic ! Què hi diu, aquest ? ... Aquest només apunta...

RICARD - Deixa-ho, Ramon; no és el moment.

EMMA - Ha quedat molt clar, oi ?

PERE - No valdria més que l'amaguéssis en algún lloc, aquesta cinta ? Pel que pugui passar...

CARME - Sí que seria una llàstima perdre-la...

JAUME - Sense comptar que, si l'arreglem, i ens arreglen a nosaltres, els servirà d'evidència.

JOAN - No ho necessiten. Tota una sala ens ha sentit.

En RAMON, que ha enretirat la cinta, desapareix sense dir res. Fora es continua sentint sorolls i ara dos milicians travesen per fons de l'escenari.

NURIA - En tenen prou amb la paraula d'ell. Si no valgués més la paraula de qualsevol policia que la nostra, difícilment haurien pogut processar mai ningú.

RICARD - Ara m'adono que potser no hauríem d'haver acceptat la vostra col.laboració. Us hem compromès.

PERE - Jo crec que valia la pena. De fet, feia molt de temps que no em sentia tan bé, tan lliure...

Entra precipitadament en JULIA, seguit del milicià que l'acompanyava.

JULIA (mostra una sabata) - Hem trobat això. Deu ser una de les seves sabates.

EMMA - On era ?

JULIA - Sota la finestra que dona al carreró. Se'n deu haver anat per allí.

RICARD - Si és molta alta !

JULIA - Doncs s'hi ha enfilat. Sota hi havia una mena de trespeus, algun fòtil dels que feu servir vosaltres... I en sortir li deu haver caigut la sabata.

RICARD - No hi tens homes, al carrer ?

JULIA - Sí; dissimulats...

EMMA - I no l'han vist ?

JULIA - No el deuen haver vist... Ara hi parlaré.

Va per sortir, però llavors se senten dos xiulets molt seguits i s'immobilitzen. Tots es miren.

CARME - Què ha estat, això ?

JULIA (es gira) - El senyal convingut en cas de perill.

RICARD - Vols dir que...

JULIA (els fa callar amb un gest i avança cap a primer terme. Parla per damunt del cap dels espectadors) - Vosaltres, milicians ! Reforceu les portes de fora... (Els milicians abandonen la sala. Simultàniament, sona un telèfon en algun lloc de l'interior, i hi corre, seguit dels altres que es queden en escena mentre ell parla, invisible) Sí... El Subordinat Autoritatiu, que s'ha escapat... Uns quants cotxes ?... Sí, sí... Defensar-ho ?... Sabeu que... Ah !... D'acord, si ho sosteniu... Sí, sí, ho sé... Compteu amb nosaltres; farem tot el que podrem... (Un breu silenci, mentre deu penjar, i després entra de nou en escena).

RICARD (impacient) - Què passa ?

JULIA - Diu que hi ha un centenar d'homes, però en deuran venir més... Amics, això pot ser el començament de la revolució. Estem preparats.

JOAN - No han perdut el temps, els fotuts !

JULIA - No és tan greu com sembla. La direcció del moviment popular enviarà gent i els agafarem entre dos focs. Ha estat prevista l'eventualitat de l'acció. Mentre duri, vosaltres podreu baixar... (Es interromput per la remor d'uns dispars, al carrer) Ja hi som ! Apa, no ens entretinguem...

RAMON (que ha fet la seva aparició darrera el Cap de les Milícies) - No ting la intenció d'amagar-me com un conill.

RICARD - Ni jo. Si és el moment, hi farem honor.

JOAN - No et sobra cap arma ?

Fora se senten més trets i, en algun lloc de l'interior, hi ha corregudes i crits.

JULIA - Sí; n'hi ha tota una caixa.

NURIA - Jo també en vull una !

EMMA - I jo !

ELS ALTRES - Tots ! Tots en volem !

JULIA - Un moment ! Penseu que si les coses no surten bé, no és el mateix que us agafem amb armes o desarmats...

JAUME - No facis discursos ! On és, la caixa aquesta ?

JULIA - Aquí darrera.

Se'n va cap a un costat d'escena amb tots els altres mentre fora desapareix de nou. L'EMMA, que també els seguia, satura quan està a punt de desaparèixer i ~~desapareix~~ retrocedeix cap a primer terme, des d'on s'adreça a la sala. Les seves primeres paraules coincideixen amb l'entrada dels companys, que arrossegueu una caixa, l'obren i van traient fusells.

EMMA (al públic) - Bé, senyors, ja ho han sentit. En aquest mateix moment se suposa que les forces del sistema envolten el local i, com han vist, estem disposats a resistir-nos amb l'esperança que el moviment es generalitzi. Això pot ser l'espurna que abranda la foguera... Però vostès, que han pagat entrada i han vingut a presenciar una funció teatral, poden creure que tot plegat forma part de l'espectacle i, doncs, que l'acció no és real. Si opinen així, ens aplaudiran una mica, com és costum, i se'n tornaran tranquil·lament a casa després de comentar una estona la pega a la sortida. En canvi, si accepten que ens trobem davant d'una situació autènticament revolucionària que exigeix la participació de tots, potser pujaran a demanar-nos armes i a fer-nos costat... Què decideixen ?

Cau, ràpid, el teló, entre un estrèpit llunyà de fusellada. En iniciar-se els aplaudiments (o els xiulets), el teló es torna a alçar i tots els actors, reunits en escena, saluden. Tot seguit, però, l'EMMA se separa dels seus companys, alça una mà en senyal de silenci i avança un parell de passes per tal d'adreçar-se altre cop als espectadors.

EMMA - Molt bé. Sí, aquest cop era un espectacle... Ara, no ho serà sempre. Un dia o altre les coses aniran de debò i l'elecció no serà fàcil. Però hauran de fer-la. Penin-hi. I decideixin des d'ara, quan encara tenen temps d'escollir entre el passat i el demà...

TELÓ

11/17 juny 1973